

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 4 2011

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 4 dec 2011

Årgång 77

ISSN 0015-4431

Förbundets Höge Beskyddare:
AMIRALEN H.M KONUNG CARL XVI GUSTAF
Rikshedersordförande:
JAN THÖRNQVIST
MARININSPEKTÖR

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Olle Melin - epost:omelin@telia.com
Tel 0455-23964
Författarevägen 9, 371 63 LYCKEBY

GRAFISK FORMGIVNING:

Dag Åshage - epost:paul.assar@euromail.se
Tel 0455-48218
Fasanvägen 4, 370 30 RÖDEBY

TRYCKERI: Printfabriken, Karlskrona

ANNONSER:

Kontakta Birgitta Husfeldt-Ahlms
epost: gittan.ahlm@telia.com
Telnr: 070-3317502, 0175-30303

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm
Tel: 08-678 09 08
Öppet tisdagar 09-16
Internet: www.flottansman.se
Adress e-post: riksforbundet@flottansman.se

PLUSGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4
Stora Tratten 35 80 22-2

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Ordf: Kommendör Johan Forslund
Tel: 08-571 448 510

V.ordf: Kommendörkapten Jan Wikberg
Tel: 063-12 95 62.

Sekr och informationsansvarig:
Elektroingenjör Bo Schagerberg Tel: 08-530 447 57.
bo.sch@bredband.net

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell
Tel kansliet: 08-678 09 08 Tel hem: 08-449 31 58
lennart.bresell@telia.com

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)
PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 08-542 461 26
Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Ur innehållet:

Ledare	3
Nytt konstverk på Lindholmen	4-5
Han vaktade Hammarskjölds plan	6-7

Vad en gammal bild kan berätta	8-9
Svenska sjöminor under 200 år	11
Flottans kronbod	12-15

Minneshögtid av jagarolyckan 1941	16
50-årsjubileum	20

Minnessten avtäckts i Gräsgård	21-23
Lokalföreningarna	27-39
Eric Nordevall II döpt	44-45

Nya böcker	46-47
En långreseintendents minnesanteckningar	50

Omslagsbild:

*Hamnen i Gräsgård den 22 november, när minnessten över minsprängningen 70 år tidigare avtäcktes.
Foto: Olle Melin*

Nummer 1 2012 utkommer i mars. Manusstopp den 15 febr.

Kamratskapet håller oss samman

När dessa rader sätts på pränt, har hösten har gjort sitt intåg och när de når våra läsare, är vi inne i julmånaden och vi förbereder julfirande och umgänge med familj, släkt och vänner. Strax före jul vänder solen om och börjar sin vandring norrut och vi går åter mot ljusare tider. Årstiderna växlar och med dem fokus på olika göromål och sysselsättningar. Hösten kan ofta upplevas som en tung årtid, då vardagen kan kännas jobbig och för många är ensamheten mest kännbar, när det är mörkt och kallt utanför fönstret

Det är under årets mörkaste månader, som vårt kamratskap och gemenskap är som allra viktigast. Det är den tid, då omtanke om vänner är särskilt betydande och vår kamratförening kanske har sin största betydelse. Den gemenskap och vänskap, som uppstår och finns mellan sjömän i allmänhet och skeppskamrater i synnerhet, är väldigt speciell och är ju det, som är grunden i vår kamratförening. Sjömän hjälper och stöder sjömän. Kamratskapet håller oss samman!

Vår tidskrift Flottans Män är mycket viktig och central för gemenskapen och sammanhållningen i kamratföreningen. Här informeras och debatteras och berättas och sprids kunskap om utvecklingen i flottan och om vad som händer i lokalföreningarna runt om i landet. Tidsskriften är allas vår angelägenhet och för många av Flottans Män är tidskriften den viktigaste och i vissa fall den enda kontakten med kamratföreningen.

Under de två senaste åren har vi på olika sätt upp-

märksammat den besvärliga ekonomiska situationen i Flottans Män, som i hög grad påverkar vår tidskrift. Under det gångna året har vi därför arbetat med att finna olika utvägar för att komma till rätta med dessa. Under möten med lokalföreningar och vid regionmöten har jag mötts av djup förståelse för behovet av gemensamma insatser och en stor bredvillighet att hjälpa till och bidra, var och en efter bästa förmåga. Det här budskapet har Flottans Män tagit till sig och på olika sätt verkat för en förbättrad ekonomi och en mängd generösa bidrag har strömmat in under åren. Jag kan inte nog tacka alla våra medlemmar, som i mycket hög grad värnar om vår tidskrift och generöst visar sitt engagemang för tidskriftens fortlevnad, vilket redovisas på reportageplats längre fram i tidskriften.

Vi får mycket beröm för vår tidskrift; hög kvalitet, intressant läsning med bra variation och förnämlig lay-out! Alla som bidrar till tidskriften på olika sätt har naturligtvis del i allt beröm, men mest förtjänta är Olle Melin och Dag Åshage, som outtröttligt arbetar för tidskriftens höga kvalitet, såväl vad avser innehåll som utseende.

Föreliggande nummer avslutar deras första tioårsperiod som ansvariga för tidskriften Flottans Män. Olle, som redaktör och ansvarig utgivare och Dag, med ansvar för den grafiska formgivningen, har producerat 40 nummer av vår tidskrift!

Johan Bråmberg

Jorden Runt besättning jubilerar

För 45 år sedan lämnade HMS Älvsnabben Karlskrona för en sex månader lång resa jorden runt. Resan gick österut genom Medelhavet, Suezkanalen över indiska Oceanen och Stilla Havet via Panamakanalen över Nordatlanten och åter till Sverige. Samtliga världsdelar besöktes och besättningen fick uppleva storm och stiltje och vid passagen av datumgränsen var det tisdag 24 februari i 48 timmar!

I början på oktober samlades besättning till 45-års jubileum av avresan. Drygt 100 av kvarvarande 240 besättningsmedlemmar hade hört samman kallelsen och jubilerade under ett dygn ombord på Vikinglinjens Cinderella.

Samvaron präglades av återseendets glädje, många roliga minnen och mycket god mat och dryck.

Under resan gjordes en insamling till förmån för de kamrater, som genom ett uppoffrande arbete gjort jubileumsresan till en succé. Besättningen visade stor generositet vid insamlingen, vilket medförde, att ett överskott, som kom vårt förbund till del. Flottans Män framför sitt varma tack för gåvan och 770 kronor överlämnades till Flottans Mäns tidskrift.

Nytt konstverk på Lindholmen

För något år sedan invigdes på Lindholmen inom Örlogshamnen ett nytt Dykeri- och navalmedicinskt centrum (DNC). DNC ligger, där Karlskrona första reningsverk en gång låg på det utfyllda området mellan Lindholmen och Söders-
tierna.

Statens konstråd, som årligen fördelar medel till konst för i första hand nya statliga byggnader hade uppdragit åt konstnären Michael Johansson att skapa ett konstverk för den nya anläggningen.

Konstnären har kallat sitt verk för *Some Assembly Required – Hard Hat Diving*. Det föreställer en modellbyggsats av en djuphavsdykare, som förstörats till "naturlig storlek", d.v.s. skala 1:1. Alla de olika delarna av dykardräkten och dess ramverk är gjutna i brons och sedan gulmålade. Skulpturens enhetliga färgsättning, detaljrikedom och baksidans konkava former förstärker paradoxalt nog både det realistiska och surrealistiska uttrycket.

Konstnären Michael Johansson är född 1975 i Trollhättan och numera bosatt och verksam i Malmö.

Den 30 september skedde invigning i närvaro av per-

sonal vid Marinbasen, inbjudna gäster och en liten allmänhet. Marinens Musikkår spelade och marinbaschefen Håkan Magnusson hälsade i sitt inledningstal välkommen till världens mest öppna marinbas. Hittills i år har basen besökts av över 11 000 människor.

Riksdagsledamoten Annicka Engblom såg till, att täckelset föll. Det var Annicka, som för något år sedan invigde DNC anläggning.

Patrik Förberg berättade om verksamheten vid Statens konstråd och projektledaren från konstrådet, Lotta Mossum, beskrev konstverket tillsammans med konstnären och Jerry Lindén, DNC representant i arbetet kring konstverket.

- Verket kan kopplas till den marina verksamheten, men står samtidigt öppet för betraktarnas egna tolkningar, säger konstnären Michael Johansson.
- Ett fantastiskt konstverk tyckte marinbaschefen Håkan Magnusson och med tanke på besöksiffrorna vid Marinbasen kommer verket många till del.

Olle Melin

Foto: Olle Melin

Personal vid Marinbasen och inbjudna gäster i väntan på avtäckning

Annicka Engblom i talarstolen

*Marinbaschefen Håkan Magnusson välkomsttalar.
I bakgrunden Marinens Musikkår*

Täckelset faller

Gästerna tar en närmare titt på konstverket

Så här blev det

CDNC Magnus Claesson provar dykardräkten

Lotta Mossum och Michael Johansson

Lotta Mossum, projektledare Statens konstråd, beskriver konstverket. Till vänster konstnären Michael Johansson och till höger DNC representant Jerry Lindén

Han vaktade Hammar skjölds plan

Vår medlem i Karlskrona, Bror Nestlander vaktade Dag Hammar skjölds plan natten, innan det för-olyckades. I denna intervju berättar Bror något kring sina FN-uppdrag i Gaza, Kongo och på Cypern.

Bror tog värvning i flottan 1944 som eldledningsmatros. Han seglade bl.a. ett helt år som märskorpral på övningsfartyget *Jarramas* och tjänstgjorde också en period på kryssaren *Tre Kronor*. Han var under några år också marinpolis i Karlskrona. Efter sju år i flottan lämnade Bror tjänsten och genomgick Statens polisskola i Stockholm. Efter poliskursen blev det anställningsstopp, varför Bror återvände till Karlskrona och ett jobb inom fångvården, innan han 1950 blev varvpolis vid örlogsvärvet i Karlskrona, ett arbete som han lämnade 1966 för att bli polis i samma stad. Här stannade han fram till pensioneringen och han kom under hela perioden att vara verksam inom polisens hundtjänst som hundförare men framför allt som instruktör. Bror berättade, att han så gott som alltid haft hund och alltid haft egna hundar, som blivit godkända som polishundar.

Bror var på sin tid en framgångsrik boxare.

När jag träffar Bror möts jag av den mycket väldreserade och vänliga hunden Mozart, som nu upptar stor del av Brors liv.

Bror har gjort tre FN-missioner, Gaza 1958-59, Kongo 1961-62 och Cypern 1965-66. Första missionen var som hundförare och de övriga som chef för hundplutonen.

Kongosejouren inleddes i april 1916 med stationering i Elisabethville. Han kom så att säga mitt i oroligheterna och pågående inbördeskrig. Belgien, som var kolonialmakt i Kongo, lämnade landet utan några som helst förberedelser för den inhemska befolkningen. Presidenten Lumumba begärde FN stöd och Dag Hammar skjöld såg till, att fredsbevarande styrkor sattes in, däribland från Sverige.

Bror tillhörde alltså de svenskar, som deltog i öppen strid efter cirka 150 år. Truppen hamnade i öppna strider och var inte heller från början rustade för dessa. Det finns minnen och bilder, som aldrig lämnar honom, om eldstrider, mord och mycket annat. FN-styrkan uppskattades av civilbefolkningen, som sökte skydd i växande flyktingläger och detta accepterades inte av gerillaförbanden.

Inbördesstriderna förorsakades bl.a. av tvisterna om de rika naturtillgångar, som finns i Kongo. Det innebar, bl.a., att en del av landet, Katangaprovinnsen, ville bryta sig ut och bli självständigt. Bror och hans hundpluton förflyttades från Elisabethville till Leopoldville i Katanga, där de skulle skydda statsmän, som skulle hålla överläggningar.

Natten mellan den 17 och 18 september beordrades Bror och hans pluton att vakta det plan, som skulle föra Dag Hammar skjöld med delegation till överläggningarna. Vid detta tillfälle erbjöd Bror sin sängplats till den svenske piloten Hans-Eric Hallonqvist, som hade ansvaret för Hammar skjölds flygning. Tidigt på morgonen väcktes piloten av Bror och begav sig till flygplatsen. Cirka ett dygn senare fick Bror meddelande om, att planet störtat och att de ombordvarande, däribland Hammar skjöld, omkommit.

- De var med en stor bestörtning, som jag tog emot detta besked, säger Bror.

I oktober samma år skulle Brors uppdrag vara avslutat, men dåvarande bataljonschefen, överste Jonas Waern, väddade till de drygt 100 soldaterna, som var tjänstbara att fortsätta, vilket alla ställde upp på. Vid jultid 1961 skedde hemresan och flyget fick då inte gå med beväpnad trupp över Frankrike. Ute över Atlanten fattade en motor eld och man landade på en amerikansk flygbas 17 mil norr om London mitt i amerikanarnas julfirande.

- Där blev vi mycket väl mottagna och bjöds på ett fantastiskt julbord, berättar Bror.

Vid den fortsatta hemfärden började motorn på nytt

brinna över Skåne, men vi tog oss till Arlanda, där vi möttes av brandbilar och ambulanser i stor mängd. Men det hela gick bra.

Från uppdraget på Cypern minns Bror en vänskaps-match mellan svenska fotbollslandslaget och Cyperns landslag. Efter matchen var svenskarna inbjudna till bataljonens underofficersmäss och mitt under middagen kommer plötsligt några förlupna kulor in genom plåttaket. Det blev näst intill panik, men det blev bara dessa första skott.

1988 fick FN:s fredsbevarande styrkor Nobels fredspris och som tecken på detta fick Bror ett diplom sig tillsänt. Han har självklart också fått medalj efter sina tre missioner. Här om året var det meningen att en grupp veteraner skulle resa tillbaka för att återuppliva minnet från sejouren i Kongo, men resan fick ställas in p.g.a. de oroligheter, som rådde i landet.

Bror berättar vidare, att han har fortfarande svåra bilder på näthinna och kan vakna upp efter mardrömmar.

På min avslutande fråga, om han deltagit i någon form av debriefing, svarar Bror.

– Det enda jag fick göra var att lämna ett avföringsprov!

I dag är Bror 85 år och minns missionerna både med glädje och med sorg över alla de hemskheter, han var med om och då särskilt i Kongo.

- Men det skulle vara en upplevelse att få återse landet ännu en gång, avslutar Bror vårt trevliga samtal.

Tack Bror för att jag fick ha det här samtalet med Dig!

Foto: Olle Melin

Olle Melin

Diplomet som visar, att FN-styrkorna fått Nobels fredspris. Medaljerna är från vänster Gaza, Kongo och Cypern

Dag Hammarskjöld

29/7 1905 – 17/9 1961

I år är det 50 år sedan FN:s generalsekreterare Dag Hammarskjöld omkom vid en flygolycka i Ndola i nuvarande Zambia den 18 september 1961.

Dag Hammarskjöld föddes i Jönköping 1905, men växte upp i Uppsala, där fadern, Hjalmar Hammarskjöld, var landshövding och sedermera blev statsminister. Efter studentexamen och universitetsstudier disputerade han i ämnet nationalekonomi 1933 och blev samma år docent i ämnet. Han hade då redan 1930 avlagt en jur. kand-examen.

Han var statssekreterare i Finansdepartementet 1936 – 1945 och svensk delegat vid OEEC-förhandlingarna 1947-48, kabinetssekreterare 1949-51 och konsultativt statsråd 1951-53. Han arbetade också som översättare och var medlem i Svenska Akademien, där han efterträdde sin far.

År 1953 blev Dag Hammarskjöld FN:s generalsekreterare. Han blev något av en kompromisslösning, som bl.a. stormakterna kunde acceptera. Han betraktades som ofarlig. Men det var han inte. Hans insats i FN fram till sin död är ett stycke världshistoria.

PS. Själv minns jag budskapet om Hammarskjölds död mycket väl. Jag gick vid tillfället min- och båt-kurs vid KA 4 i Göteborg. Vi låg med en A-slup vid bryggan på Känsö, när vi fick meddelandet över radion om det inträffade och att flaggorna ombord skulle tas ned på halv stång. Red

Vad en gammal bild kan berätta

Besök på hemmaön

Den 31 oktober 1953 var en stor dag för skolpojken Tommy Eriksson från Sturkö utanför Karlskrona. Det var nämligen han, som tillsammans med skolkamraten Mariann Johansson fick äran att hissa den sidenflagga, som Sturköborna skänkte till den nya minsveparen *HMS Sturkö M 54*. Minsveparen lade till vid Sanda fiskehamn och en stor skara öbor hade dagen till ära mött upp för att välkomna fartyget, som bar hemöns namn.

Kommunalfullmäktiges ordförande, Sven A Svenson, hälsade välkommen och överlämnade den örlogsflagga, som skolbarnen sedan hissade. Hemvärnsmän ur Sturkö hemvärn paraderade och fyra hornblåsare ur Flottans musikkår deltog också vid högtidligheten. I det gåvobrev, som medföljde örlogsflaggan, står det:

Såsom ett bevis på vår stolthet över att detta örlogsfartyg blivit uppkallat efter vår ö, överlämnar vi Sturköbor denna sidenflagga till minsveparen Sturkö. Det är vår önskan, att flaggan skall hissas på detta fartyg vid högtidliga tillfällen och under strid.

Det är vår förhoppning, att vår flagga icke skall komma till användning i ofredsår, utan endast blåsa från vårt fartyg under fred.

Må vår flagga, som hissades första gången av skolbarnen Tommy Eriksson och Mariann Johansson, bringa lycka och välgång åt fartyget under dess framtida tjänst från vårt land.

Mariann Johansson och Tommy Eriksson

Fartygschef vid tillfället var provturschefen för de aktuella minsveparna, kapten John Rumenius.

Sturkö var en i en serie av minsvepare, som byggdes vid Örlogsvärfvet i Karlskrona och namngavs efter svenska öar.

Fartygen var:

M 51 Hanö

M 52 Tärnö

M 53 Tjurkö

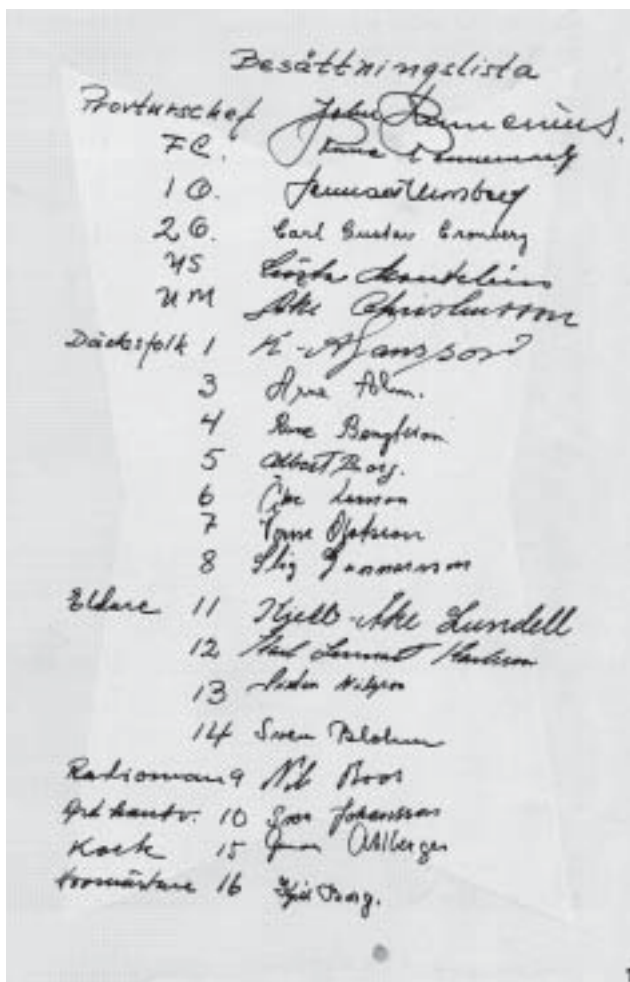
M 54 Sturkö

M 55 Ornö

M 56 Utö

HMS Sturkö

Besättningslista

Hanö blev under sin aktiva tid känd som det fartyg, som under många år fungerade som stödfartyg för det svenska sillfisket.

Fartygen, som sjösattes 1953-1954, deplacerade 275 ton och hade 25 mans besättning. De var byggda i stål till skillnad från sina efterföljare, Arköklassen, som byggdes i trä. Två dieselmotorer om vardera 450 hästkrafter gav en fart på 14,5 knop.

Sturkö utrangerades 1987 och skänktes till Röda korset. Fartyget såldes vidare till en kyrklig italiensk stiftelse och 1996 låg fartyget i Valetta på Malta. Dess öde därefter är okänt..

Sturköns sidenfana överlämnades till ön Sturkö och hänger i Sturkö kyrka med förbehållet, att återlämnas till flottan, om nytt fartyg får samma namn.

År 1998 färdigställdes vid Karlskronavarvet minjaktfartyget Sturkö M 14. Detta fartyg ingår efter modifiering till röjdykarfartyg i dagens svenska flotta.

Olle Melin

Sturkö M 14

DOCKSTA VARVET

www.dockstavarvet.se

Tel: 0613 - 711 600

Varvsvägen 1, 870 33 Docksta

info@dockstavarvet.se

Weinsjös karikatyrrer

MAKE WATER

- From sea water to fresh water through reverse osmosis (RO)
- Scandinavian quality
- Standard models ranging from 1,5 m³/d to 200 m³/d

Approval from:

For engine cooling water
and your HVAC systems

EnwaMatic® Maritime

- Filtration to 5µ
- Fully automatic
- No scaling
- No corrosion
- No bacteria

Enwa Water Maker 50 m³ / day

KEEP YOUR SYSTEM CLEAN WITHOUT CHEMICALS

ENWA

E E M E

Svenska sjöminor under 200 år

Den fjärde januari 1999 slutade Carl-Gustav Fransén sin tjänstgöring i marinen och övergick från att vara chef för Minbyrån vid Försvarets materielverk till att bli pensionär. Sedan officersexamen 1961 har han nästan uteslutande tjänstgjort vid minvapnet.

Få i marinen besitter den kunskap om minor, som Karl-Gustav Fransén besitter. Han har med avbrott för Militärhögskolans allmänna kurs och sedan även tekniska kurs samt vid Förvarshögskolan tjänstgjort i minvapnet. Med ett helt yrkesliv med sjöminor och teknisk kurs har han fått tillfälle att arbeta med som han uttrycker det sjöminteknik.

- De flesta minörer arbetar normalt mest med minröjning och det har varit en förmån för mig att arbeta med bådadera berättar han. Under 33.minröjningsdivisionens utbildningsvecka i Karlskrona var Carl-Gustav gästföreläsare och berättade om sjöminans 200-åriga historia.

Minklubben i Karlskrona var en av medarrangörerna och i klubben finns allt från unga kadetter till pensionerade minörer, som deltog för att få sig till livs vår minhistoria.

Fyra års arbete

Under fyra år har Fransén samlat material, varit runt på olika förråd, forskat i arkiven och kartlagt sjöminans historia. - Det är en exposé fram till år 2000. Därefter är minmateriel fortfarande sekretessbelagd, berättar han för auditoriet. - Omstrukturen av Försvaret som var omfattande vid millennieskiftet blev också en naturlig slutpunkt. - Som en slutsats av detta arbete, kan jag konstatera, att det finns cirka 200 historiska minor bevarade runt om i landet. - Intressant var att veta, vad som finns kvar och gamla minor står att finna lite varstans, i förråd, på museer, i trädgårdar och överallt, där man kanske minst anar det, berättar Fransén.

Första minan

- De första spårbara tankarna kring ett sjömins-system i Sverige härrör sig från 1783, då Carl August Ehrensvärd, sedermera amiral i Karlskrona, genomförde sprängförsök på Riddarfjärden i Stockholm och senare även i Karlskrona med elektriskt antända sjöminor.

Vid Marinmuseum Karlskrona förvaras ett unikt manuskript rörande dessa försök och även skisser på, hur att anordna ett minförsvar.

Den första svenska sjöminan, som tillverkades och som fortfarande finns bevarad i dag är "Ostermans mina". Den konstruerades av tygmästaren C D Osterman vid Örlogsvarvet i Karlskrona 1831 efter skisser av överstelöjtnant A Klinkowström.

Den 13 mars 1863 lämnade Nobel en underdånig hemställan till Kungl. Maj:t att undersöka med sakkunniga män, om hans minor var användbara. Detta datum räknas som den svenska minans födelsedag.

500 sidor

I en pärm med 500 sidor har Carl-Gustav Fransén samlat sitt forskningsarbete. Här finns ritningar, bilder och fakta om alla minor och olika minbärare, en imponerad sammanställning som inte utelämnat någon detalj. Utvecklingen har gått framåt och minorna blivit alltmer sofistikerade genom åren och under de 200 åren mellan 1800 och 2000 har det genomförts minst 125 olika minprojekt berättar Carl-Gustav Fransén.

Före andra världskriget disponerade Sverige 2 500 sjöminor och efter cirka 13 000. Kustartilleriet hade omkring 2 000 minor. Under andra världskriget tillverkades även 10 000 sjunkbomber. Genom åren har det funnits 57 fartyg som minbärare och tre flygplanstyper.

Minan har varit en viktig komponent i det svenska marina försvaret och enligt uppgift, så fanns det som mest 20 000 sjöminor och varje mina

var planerad att läggas ut på ett speciellt ställe med ett utpekat fartyg. Personal och transporter var planlagda. Ett stort arbete och grunden för detta, minorna, finns i Carl-Gustav Franséns stora arbete om Svenska Sjöminor under 200 år.

Ingmar Elofsson

ingmar@comsek.se

Carl-Gustav Fransén berättar om de 57 olika fartyg som varit minbärare i svenska marinen

Foto Ingmar Elofsson

Carl-Gustav Fransén har under fyra år samlat information om Svenska Sjöminor under 200 år. På 500 sidor finns omfattande historik och fakta, både om minor, sjunkbomber och minbärare

Foto Ingmar Elofsson

Stumholmen,

flottans kronbod

Inget av de militära områden i Karlskrona, som övergått till civil verksamhet, har fått så mycket uppmärksamhet såväl lokalt som på riksnivå, som Stumholmen. Alla, som tjänat den svenska flottan har förmodligen något minne från Stumholmen, eller "Stummis", som man ofta sade. Det kan vara den tunga persedelsäcken från Beklädnadsförrådet, det kan vara några dagar bakom galler i Kronohäktet eller det kan vara de goda kakorna på markan från Kronobageriet på ön.

När Karlskrona, från början uppbyggd på 33 öar, fick sina stadsrättigheter, reserverades ett antal av öarna och vissa områden för kronans verksamhet. Bland dessa fanns de tre öar, Stumholmen, Kungshall och Laboratoriehölen, som genom successiv utfyllnad blev en, Stumholmen.

Stumholmen kan liknas vid en stor försörjningsinrättning, som skulle se till, att den enskilde sjömannen och soldaten fick den mat, utrustning m.m., som erfordrades såväl i krig som i fred.

Här byggdes stora förråd, här fanns småindustrier av olika slag och mycket annat för ändamålet. Här fanns bl.a. bageri, charkuteri, tunnbinderi, tvätteri, skrädderi och skomakeri.

De flesta av de ursprungliga byggnaderna finns ännu kvar och används på det nya Stumholmen för olika ändamål. Några exempel:

Slup och barkasskjulet uppfördes 1786 på den plats där flottans artilleriverkstäder en gång legat. Dessa hade på 1730-talet flyttat in på varvsområdet. Under en kort period därefter fanns skjul för galärer. Slup- och barkasskjulet är konstruerad av C P Nyman och är 60 x 60 meter och byggt som ett suterränghus och användes för förvaring av flottans slupar och barkasser. Speciellt intressanta är takkonstruktionen och dagvattenledningen från taket.

Byggnaden ingår i dag i Marinmusei verksamhet och utnyttjas i stort på samma sätt som det ursprungliga ändamålet.

Stumholmen från söder. Foto Peter Nilsson

Slup- och barkasskjulet. Foto Olle Melin

Takkonstruktionen på Slup- och barkasskjulet

Gamla och nya kronobagerierna Det gamla kronobageriet är den byggnad, som ligger omedelbart efter Stumholmsbron och uppfördes omkring 1730. Bageriverksamheten pågick i huset till 1863, då nya bageriet stod färdigt längre upp på ön. Här drevs verksamheten vidare till utgången av 1978. Det gamla bageriet utnyttjades efter 1863 som spannmålsmagasin och 1908 ändrades huset till beklädnadsförråd och påbyggdes med en våning. I dag är huset ombyggt till bostäder. Nya bageriet revs i början på 1990-talet och har senare ersatts av en administrationsbyggnad för Kustbevakningen.

Det finns mycket berättat om verksamheten i bagerierna, där den berömda kusen (ankarstocken) bakades. Klassisk är den om båtsmanskorpralen, som hade att fördela brödet på det s.k. "Bröjdbarget" till hugade speulanter.

Gamla bageriet, sedermera beklädnadsförråd. Foto Olle Melin

En liten flicka säger:

Jaug skoulle hau ein kuse, men mamma sau, att dien skoulle vaura varm: Lille vän, säger korpralen, jaug haur baura ein kuse, som är varm och dien skau amirau-linnan hau, såu dien sitter jaug påu.

Under 1800-talet användes båtsmän som degtrampare i bageriet och det påstås att Karlskronafruarna kunde epå smaken konstatera, när Ölands båtsmanskompani hade trampat. Kusarna fick då en pikant smak och kön till Brödbberget var lång.

Tunnebodsmagasinet uppfördes troligen 1718 för förvaring av tunnor, som var dåtidens förvaringskärl och emballage för vatten, öl, brännvin, salt, bröd och andra förnödenheter för örlogsmannens behov liksom för krut och annat för artilleriet ombord. Byggnaden är uppförd av sten i två våningar och har ett brutet så kallat mansardtak. Magasinet byggdes om 1750 och 1895. Vid det sista tillfället kortades huset och gav plats för ytterligare två ugnar i kronobageriet.

Under svensk-ryska kriget 1808 – 1809 användes byggnaden till sjukhus. Sedan man avskaffat tunnorna som förvaringskärl ombord, användes Tunneboden för all slags förrådsverksamhet. Byggnaden istandsattes utvändigt 1977 och strax därefter upphörde verksamheten.

Tunnebodsmagasinet. Foto Olle Melin

Nya kronobageriet. Arkivbild

År 1989 helrenoverades huset för att inrymma Kustbevakningens centrala ledning.

Kungshallsmagasinet byggdes åren 1787 – 1792 på den gamla bastionen Kungshall, som var den östra utposten i den sträckningsmur, som planerades och delvis byggdes som skydd av örlogsvarvet från norr. Magasinet var från början ett förråd för spannmål och lakegods. Det senare fick en egen tillbyggnad 1910. Senare blev Kungshallsmagasinet ett proviantförråd, varifrån många militära förband i södra Sverige försörjdes in på 1980-talet.

Från 1990-talet fram till 2009 har Blekinge museum använt byggnaden som magasin. Huset är numera sålt till privat fastighetsägare och många väntar med spänning på framtiden för detta unika hus.

Lite om mängderna i magasinet. Varje månad levererades cirka 10 ton mjöl till Kronobageriet. Potatislagret inför vintern omfattade i regel 20 – 30 ton potatis.

Kungshallsmagasinet från öster. Foto Olle Melin

Båtsmanskasernen från 1847 byggdes för att hysa 500 båtsmän under deras utbildning i Karlskrona, innan de mönstrade på fartygen. Golven, som är välvda som skeppsdäck och försedda med spygatt, liksom inkvarteringen nattetid i hängkojer, skulle bidra till att ge båtsmännen en förkänsla av livet ombord på flottans rullande förläggningar.

Redan 1868 omvandlades huset till proviantmagasin och har sedan intill nutid använts som förråd för olika slags förnödenheter. Behovet av förläggningsskasern för båtsmän minskade väsentligt under mitten av 1800-talet i takt med, att båtsmansinstitutionen vakantsattes. I samband med denna omvandling kallades byggnaden för Nya magasinet.

Båtsmanskasernen var under några år på 1990- och 2000-talen Karlskrona kommuns konsthall. Numera används huset för undervisning.

Båtsmanskasernen. Foto Olle Melin

Epidemisjukhuset är en av flera byggnader på den ursprungliga Laboratoriehollen. Här hade flottan sin första fyrverkeriverksamhet, men efter den stora stadsbranden i juni 1790 flyttade verksamheten till Basareholmen och pågick fram till 1986. Husen som blev kvar jämte några tillbyggnader användes under 1800-talet som epidemisjukhus bl.a. i samband med en koleraepidemi i mitten på århundradet. Idag används de kvarvarande byggnaderna som administrationslokaler för Marinmuseum.

Många av gårdagens flottister minns säkert området, som nyttjades vid skyddstjänstutbildning. Här har gjorts gasprov, här har släckts oljebränder och mycket mera.

Epidemisjukhuset. Foto Olle Melin

Militärhäktet uppfördes 1910-11 efter ritningar av F Bothén. Häktet är utformat efter en cellfängelsemodell, som utvecklades under första hälften av 1800-talet. Byggnaden innehåller 34 celler för manskap och fem avskilda arrestrum för officerare och underofficerare. Dessa rum är i motsats till cellerna försedda med vanliga fönster och dörrar. Den gamla rastgården är numera rivet. Häktet var i bruk fram till 1972 och åtskilliga är de sjömän och kustartillerister, som fått skaka galler i häktet för någon förseelse. Den mest kända fången på Stumholmen torde vara boxningsvärldsmästaren Ingemar Johansson.

Kronohäktet. Foto Olle Melin

Häktet användes efter 1972 vid några tillfällen som filminspelningslokal, där autentisk fängelsemiljö erfordrades, bland annat serien Skånska mord.

En klassiker från arresten på Stummis är den om den arbetsledande högbåtsmannen. Fångarna skulle ju bevaras ibland sättas i arbete och då hade högbåtsmannen den principen att regnade det, då jobbade man ute och var det fint väder jobbade man inne. En dag stod vädret och vägde, varför högbåtsmannen beslöt vara demokratisk och på frivillighetens väg dela upp gruppen i inomhus- respektive utomhusarbeten. Det blev två lika stora grupper, varefter högbåtsmannen säger:

Tro inte att ni kommit hit för att ha det bra. Skifta!

Flyghangarerna byggdes mellan 1915 (nr 1) och 1929 (nr 4). Vid tiden för första världskriget föddes det svenska sjöflyget, bl.a. på Stumholmen. Sjöflygplanen var i första hand avsedda för spaning- och sambands-tjänst. De första flygplanen kom till Stumholmen i samband med världskrigets utbrott. När flygvapnet etablerades som egen försvarsgren 1926, kom flygverksamheten på Stumholmen att utgöra ett detachement till Roslagens Flygkår (F 2) i Hägernäs norr om Stockholm. Flygverksamheten med sjöflygplan upphörde 1949, men platsen har därefter använts för marinens helikoptrar.

Hangarerna 1 och 2 är i dag rivna, hangar 3 används av Kustbevakningen och hangar 4 av Marinmuseum.

Flyghangar 4. Foto Olle Melin

Beklädnadsverkstaden uppfördes 1921 och senare byggdes den till mot söder. Den norra delen av huset inrymde skrädderi och skomakeri, som senare blev Marinens beklädnadsverkstad. Som mest arbetade uppåt 300 personer i verksamheten. Den södra delen utgjorde administrationslokaler för Intendenturförvaltningen. I mitten av 1970-talet avvecklades verksamheten och huset kom att i princip stå tomt.

Verkstadsdelen är i dag ombyggd till bostäder och i administrationsdelen huserar civila företag.

Beklädnadsverkstaden från Sparre Foto Olle Melin

1989 övergav marinen Stumholmen och en omfattande verksamhet påbörjades i syfte att göra den tidigare ön till en levande stadsdel. Ett starkt dragplåster i sammanhanget var, att Bomässan Bo 93 genomfördes på Stumholmen under devisen *Nära havet vill jag bo*. Redan före mässan hade de första bostäderna byggts och byggnationen fullföljdes senare under 1990-talet. Så väl bostads- som hyresrätter finns i utbudet.

En stor händelse var när nya Marinmuseum invigdes 1997. Publik tillströmningen till museet har varit mycket stor och besökare har också kunnat njuta av den vackra och historiska miljö, som Stumholmen utgör.

Olle Melin

Marinmuseum från norr. Till vänster fyren Laboratoriehollen. Foto Marinmuseum

Foto:Olle Melin

Nära havet vill jag bo. Foto Olle Melin

Minneshögtid av Jagarolyckan 1941

I förra numret av vår tidskrift (3/11) skrev Olle Melin om ett dystert 70-årsminne. På morgonen den 17 september 1941 inträffade en explosion på jagaren *Göteborg*, som låg förtöjd vid Märsgarn i Hårsfjärden tillsammans med jagarna *Klas Uggle* och *Klas Horn*. Inom loppet av en timme hade alla tre fartygen sjunkit och 33 sjömän omkommit.

På 70-årsdagen av olyckan genomförde Flottans Män en högtid för att minnas olyckan och hedra de omkomna sjömännen.

På lördagsmorgonen den 17/9 samlades ett drygt 40-tal deltagare på Berga för att transporteras till Märsgarn med Marininspektörens inspektionsbåt *Blåtunga* och amfibieregementets svävare. Kungliga Örlogsmannasällskapet representerades av dess ordförande flotttilj-amiral Tomas Engevall och sjöstridsflottiljen av förbandschefen kommendör Jonas Wikström.

Under samlingen vid platsen för minnesstunden spelade Erik Holmgren *Amazing Grace* på trumpet. Deltagarna välkomnades vid minnesstenen och efter korusignal på trumpet inleddes högtiden med korum, som förrättades av marinpastor Jenny Ahlén. Jenny talade om sorgen och behovet att minnas och dela den. Efter betraktelsen sjöngs *Vår Gud är oss en väldig borg* och lästes *Fader vår* gemensamt. Korum avslutades med välsignelsen.

Marininspektören konteramiral Jan Thörnqvist var dagens högtidstalare. Amiralen talade om den inträffade olyckan och redovisade, vilka fartyg som var förtöjda i området. Därefter uppmärksammades de sjömän, som fått sätta livet till under sin insats för fosterlandet i beredskap under Andra världskriget. Högtidstalet avslutades med en tyst minut för att hedra de omkomna sjömännen. Minneshögtiden avslutades med kransnedläggning vid minnesstenen och tystnadssignal.

Efter återfärd till Berga bjöd Marininspektören deltagarna på lunch på militärrestaurang Valhall.

Jag vill framföra ett tack till alla deltagare som bidrog till att göra högtiden stilfull och minnesvärd och ett särskilt tack till Marininspektören för stöd med transporter och förplägnad.

Johan Forslund

Förbundsordföranden Johan Forslund och marinpastor Jenny Ahlén i samtal inför minneshögtiden.

Marininspektören Jan Thörnqvist och förbundsordföranden Johan Forslund efter kransnedläggningen vid minnesstenen.

Fortsatta helikopterövningar på HMS Carlskrona

På HMS Carlskronas helikopterdeck är det återigen full verksamhet. Starter, landningar och olika nödförfaranden drillas, allt för att besättningen ska kunna hantera alla tänkbara situationer, som kan uppstå när en helikopter finns ombord.

För ett drygt år sedan var HMS Carlskrona EU:s ledningsfartyg i Indiska oceanen. Även då fanns helikopter 15 ombord:

– Alla uppgifter, som ett örlogsfartyg kan lösa till sjöss, blir bättre med en helikopter, säger Håkan Nilsson, som var fartygschef under insatsen.

Att operera helikopter från fartyg ställer speciella krav på säkerheten. Landningsplatsen kan röra sig flera meter upp och ner och vindarna kan göra det svårt att hålla helikoptern stabilt. Om något skulle gå fel, måste alla i besättningen och i helikoptern veta, vad som ska göras. Något, som man är extra uppmärksam på, är brand. När helikoptern tankas, är man alltid beredd med brandsläckare. Helikoptern kan inte hangareras ombord, men väl kunna landas/startas, surras, tankas, tvättas och byta personal.

I grunden inget nytt

Egentligen är inte samverkan med helikoptrar något nytt för marinen. Marinens fartyg har under många år sam-

verkat med helikopter, inte minst under ubåtsjakterna på 1980- och 1990-talet. Dessa helikoptrar var dock landbaserade. Några vanliga uppgifter för en modern helikopter kan vara sjuktransporter, ubåtsjakt eller som i operationen i Adenviken att spana efter, identifiera och rapportera piratverksamhet.

Inte bara svenska helikoptrar

När ett fartyg väl har ett godkänt helikopterdeck, kan man landa ner även utländska helikoptrar, eftersom tillvägagångssättet och rutiner följer en gemensam standard. En vältränad besättning, som leder helikoptern och hanterar brand eller andra möjliga problem är ett måste. Örlogskapten Mattias Jansson är fartygschef på HMS Carlskrona:

– Vi är nu färdiga med de grundläggande helikopterövningarna och kommer snart att övergå till allt mer avancerade sådana, som exempelvis operationer i mörker.

Jimmie Adamsson

Helikoptern lyfter från HMS Carlskrona.
Foto: Försvarmakten/Jimmie Adamsson

HMS Carlskrona i ett disigt Östersjön
Foto: Försvarmakten/Jimmie Adamsson

Greg Ward från Prism Defence bidrar med ovärderlig kunskap om helikopteroperationer från fartyg.
Foto: Försvarmakten/Jimmie Adamsson

Jul- och nyårshälsningar

Gotland

Flottans Män på GOTLAND

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Göteborg

Flottans Män i GÖTEBORG

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Damklubben BOJEN i GÖTEBORG

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Andersson, Leif & Lilian

Dahl, Harry & Inga-Lill

Eriksson, Per-Olof

Hasselqvist, Torsten & Birgit

Holmqvist, Hans & Kerstin

Johansson, Lennart

Jonsson, Charlye

Kjellstenius, Börje & Evy

Melin, Olof & Solveig

Möller, Lennart

Persson, Nils-Gösta & Anita

Redenheim, Bertil

Wennersten, Lars-Erik & Ingrid

Halmstad

Flottans Män i HALMSTAD

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Hans och Marianne Blomqvist

Christer och Kerstin Carlén

Jörgen Eliasson

Karl-Heinz och Eva Ewoldt

Rickard de Garay

Arne Guntell

Alf och Inga Grönlund

Anders Johansson

Sune Johannesson

Kjell och Gudrun Jönsson

Kjell-Åke och Lena Karlsson

Stenne Karlsson och Christina Tagesson

Stig Karlsson och Agnes Lundin-Isbäck

Lars och Ingegärd Källqvist

Rolf och Margareta Larsson

Harry och Ulla Lundqvist

Bengt och Ann-Marie Meijer

Henrik Nilsson

Stellan och Barbro Nilsson

Tuve och Lizzi Persson

Gunnar och Lisbeth Pihl

Manfred och Wera Schultz

Roland och Iris Stenström

Martin Stuhre

Karl-Gustaf Svensson och Gun Nilsson

Haninge

Flottans Män i HANINGE

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Bengt & Rigmor Olsson

Bo & Barbro Eriksson

Ingvar & Kerstin Jonsson

Pentti & Ulla Sandén

Stig & Ulla Bengtsson

Stig Isaksson

Sven & Ingrid Loman

Härnösand

Flottans Män i HÄRNÖSAND

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Andersson, Assar & Rut

Andersson, Bertil & Ingrid

Andersson, Curt & Anita

Andersson, Rolf

Andersson, Tommy & Birgitta

Bäcklund, Karl F & Monica

Carlsson, Leif & Birgitta

Fernlund, Gunnar & Ulla-Britt

Lennerth, Bo & Ann-Kristin

Lindqvist, Tommy & Margit

Lunki, Gustav & Eva

Månsson, Bo

Nyman, Lennart & Majvor

Sellgren, Lars & Birgitta

Semb, Åke & Gittan Näslund

Söderlind, Ove

Westin, Olof & Britt

Karlshamn

Flottans Män i KARLSHAMN

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Rolf o Britt Pärnhem

Karl-Erik o Lillemor Björk

Bertil o Ann-Gerd Carlsson

Lars-Erik o Mai Clarin

Björn o Iréne Ericsson

Jan o Sylvia Florén

Göran o Eva Fridh

Lars-Erik Johansson o Anna-Lisa

Göran Persson o Ewa

Leif o Birgitta Sandegren

Göran o Eva Larsson

DAMKLUBBEN ANKARET

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Karlskrona

Flottans Män i KARLSKRONA

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Andersson, Bo-Inge & Katarina

Andersson, Stellan & Britt-Marie

Andréasson, Nils-Olof & Gunnie

Askeroth, Arne

Berntsson, Bernt & Lisbeth Hidnäs

Gunnarsson, Kjell & Helga

Hartvig, Kjell & Anna-Lisa

Håkansson, Lennart & Pia

Iger, Lars & Eva

Johansson, Nils

Johannesson, Gustav & Gunhild

Johnsson, Bengt (BSM)

Jönsson, Ingeman & Yvonne Eriksson

Karlsson, Gustav

Kullving, Göran

Larsson, Rolf & Linnea Bringeback

Löfgren, Göran

Nestlander, Bosse

Nordgren, Per

Pettersson, Hans & Evy

Stenmark, Ingvar & Margaretha

Ullnér, Sven-Otto & Anne-Katrin

Kristianstad

Flottans Män i KRISTIANSTAD

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Måhlgren, Olle & Helena

Nynäshamn

Flottans Män i NYNÄSHAMN

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Gunnar och Herty Bengtsson

Malmö

Flottans Män i MALMÖ

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Jörgen Persson & Susi Nilsson

Dick & Gunilla Heimsten

Sven Held

Hans Hellström

Gert & Sonja Garin

Kenneth & Anita Hultman

Göran Hagman & Britt Sandström

Thomas & Britt Kristoffersson

Jonny Ekdahl

Anna Kuylenstierna

Norrtälje

Flottans Män i NORRTÄLJE

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Wild-Hasse

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Nils Eriksson

Anita och Bengt Hylander

Harriet och Svante Jansson

Åke Larsson

Gösta Roxell

Åke Stark

Lysekil

Flottans Män i LYSEKIL

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Stockholm

Flottans Män i STOCKHOLM

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

"Hornblåsarna" Viveca & Rune Johnson

Andreasson, Ingemar

Bergqvist, Rune

Bergström, Yngve & Irena

Biärsjö, Lars

Biärsjö, Maud

Björk, Kjell-Olof & Margareta

Blyvall, Bo

Bresell, Lennart & Kristina

Dahlborg, Nils & Ulla

Elevant, Georg & Sonja Thyni

Fornander, Björn

Forslund, Johan & Liliane

Granberg, Kurt & Maud

Grundlach, Karl-Heinz

Gustafsson, Hans

Hansén, Krister

Hertzman, Göte

Holm, Olof

Holmberg, Britt

Holtman, Bo

Holtman, Brita

Ingeson, Jan

Johansson, Bo & Birgitta Walkendorff

Johansson, Lennart

Jäderkvist, Åke & Ulla

Keller, Arne & Britt

Kindstedt, Åke & Agneta Thudin

Ljunglund, Leif & Inger

Mattsson, Kjell-Arne

Möller, Yngve & Liz

Nordenbris Berglund, Birgitta

Regnander, Åke & Margot

Rekola, P-O och sonen Rickard

Sahlsten, Lena

Sahlsten, Sven

Sigrén, Anders

Sjödin, Folke

Sterner, Ulla

Sterner, Örjan

Sundqvist, Gösta

Svensson, S G

Öhrnell, Per

Tillberg, Sven Lennart

Svenska Dagbladets Kamratklubb

Typograferna Stockholm avd 1.

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Sundsvall

Flottans Män i SUNDSVALL

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Andersson, Karl-Gustav & Gun

Andersson, Mats

Dahlström, Olof
Fanberg, Rolf
Graeve, Bertil
Henriksson, Rolf
Lindberg, Marlene
Malmqvist, Gert
Vikman, Åke

Södertälje

Flottans Män i SÖDERTÄLJE
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Westerberg, Thomas & Jane
Sandås, Jörgen & Mia
Norman, Christer & Katrin
Persson, Lennart & Mariann
Westerberg, Anders & Anette
Pärson, Buster & Kerstin
Sandås, Kenneth & Anne
Mårtensson, Kjell & Marianne
Karlsson, Jonas & Matilda

Varberg

Flottans Män i VARBERG
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Per och Birgitta Callenberg
Bodil Henningsson
Damklubben Tärnan i VARBERG
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Västervik

Flottans Män i VÄSTERVIK
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Carl-Erik och Gunilla Edström
Rolf och Herthy Grönberg
Bo och Kerstin Nord

Västerås

Flottans Män i VÄSTERÅS
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Stig Andersson
Stieg och Katti
Elov och Rosa Bodin
Nils-Eric Gustavsson
Nils-Erik och Annmari Karlsson
Leif Kihlberg
Bengt och Maud Larsson
Gunnar och Kajsa Laxander
Kjell och Inger Nording
Curt och Lena Stockselius

Växjö

Flottans Män i VÄXJÖ
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Nils Bjällsjö
Bo Carlsson
Leif & Gull-Maj Carlsson
Conny Erlandsson
Erik Finander
Nils-Georg Folkesson
Lennart Friberg
Arnold Gustavsson
Greger Johansson
Gunnar Johansson
Stig Johansson
Anders Karlsson
Torgny Larsson
Kurt Olsson
Bertil Rudelöv
Lennart & Siv Salomonsson,
Kjell & Annelie Sandgren
Leif Sandgren
Kennert Svensson
Kjell Svensson
Kjell & Ulla Svensson
Sten & Gullan Svensson

Bertil Thuresson
Tomas Weidmert
Lars Wideklint

Ängelholm

Flottans Män i ÄNGELHOLM
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Bertil & Gunnel Andersson
Erik A. Andersson
Karin och Rolf Bengtsson
Catarina och Vilhelm Frithz
Leif Carlsson
Gunnar Gunnarson och Solveig Meyer
Kjell Hansson
Marianne & Uno Hällkvist
Nils Jonander
Göran Kristiansson
Egon Arvidsson
Fredrik Linde
Ingrid och Lars Linde
Claes-Göran Lindström
Hans Otto Nilsson
Barbro & Claes Nerhagen
Greger Olsson
Per Olsson
Sven Persson och Laila Lembke
Bengt Ståhl
Berit & Anders Rick
Carin & Kurt Romare
Anders Torbrand
Avo Tüll
Bengt Paulsson & Agneta Palmbert
Per-Axel Uhlin
Björn Wictorin
Bo Wictorin
Kjell Värnbrink & Carmen

Östersund

Flottans Män i ÖSTERSUND
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Norrköping

Flottans Män i NORRKÖPING
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Adolpsson Stefan
Almberg Willy
Andersson Dag
Appelqvist Alf och Anna Maria
Björk Sven-Åke
Borin Nils och Birgitta
Carlsson Rolf och Waldin Margareta
Cederberg Christer och Kerstin
Clappe Lars-Olof och Inger-Gerd
Didong Per Olov och Marie Louise
Elgefjord Evert och Römert Kerstin
Erlsson Stig och Elsy
Gromer Peter och Boel
Gustavsson Anders och Anita
Hagström Ove och Kerstin
Hillgren Robert
Hjort Göran och Dorit
Holgersson Birger och Elsie
Holgerstein Gösta
Horndahl Klas och
Per Wiktor Kvarsebo Bay
Johansson Anders och Inger
Johansson Bo Göran
Johansson Per Ove och Lindstrand Anita
Johansson Sten Åke och Ninette
Jonsson Gille Per och Anne-Charlotte
Karlsson Anders och Siv
Karnstedt Sture och Persson Jane
Knutsson Jan och Dure M. L.

Kölvik Björne och Stensson Marianne
Lagerström Per Erik och Ruth
Larsson Carl-Olov och Kerstin
Lundevall Sven Håkan
Malmqvist Lars och Rydelius Ulla
Mars Sven och Monica
Nilsson Stig och Ingrid
Nyström Gunnat och Monica
Sannerud Tomas och Britt Inger
Sköldbring Peter och Wiberg Gunnill
Ståhling Torsten och Kerstin
Svensson Jan
Söderström Per och Kvarsebo Bay
Taube von Block Malcolm och Birgitta
Wahlström Staffan och Maria
Westerberg Ulf och Solveig
Winell Mats
Wållberg Lennart och Lindgren Kerstin
Åhrberg Rolf och Bitten
Åström Ingemar och Ingrid
Österlund Anders och Elina
Damklubben SKEPPSDOCKORNA
I NORRKÖPING
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Trelleborg

Flottans Män i TRELLEBORG
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Agneta och Paje
Richard och Ingrid Andersson
Stig & Karin Bengtsson
Marianne & Bertil Burheim
Bo Englund
Berit och Thorolf Euström
Bertil Henriksson
Jan Karlsson och fru
Kjell Göransson & Sussane Svensson
Thomas & Ingrid Larsson
Göte & Eva Lindberg
Stig & Kerstin Linné
Kenneth Leo och Karin Nilsson
Jan Lundqvist
Kjell- Arne Lundqvist
Arne och Ingrid Magnusson
Elsy och Kalle Malmberg
Thomas Ohlsson och fru
Jan Nilsson och fru
Lars Nilsson
Kurt Persson
Bo och Alva Pettersson
Henry & Ann-Mari Roos
Jörgen Rosander & Maj-Britt Nilsson
Tom och Caroline Svensson
Jonny Svenning
Lars Trulsson
Ronny Trulsson och Gerd Nord

Kalmarsund

Flottans Män i Kalmarsund
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Karlstad-Värmland
Flottans Män i Karlstad-Värmland
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Jönköping
Flottans Män i Jönköping
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

REDAKTIONEN
FÖR FLOTTANS MÄN
önskar GOD JUL & GOTT NYTT ÅR

50-årsjubileum

I juni 1961 ryckte en grupp aspiranter in till dåvarande Sjökrigsskolan i Näsby park för att utbilda sig till reserv-officerare i flottan linje A, d.v.s. eleverna var sjökaptener.

Under två dagar i juni i år träffa-

des ett antal av aspiranterna i Kalmar för att fira 50-årsjubileet av inryckningen. Redan nästa år är det dags för ännu ett jubileum, eftersom det är 50 år sedan aspiranterna tog sin officersexamen.

Kursen har träffats regelbundet

med 5- och tioårsintervall och hos Hans Rosengren, som har varit sammanhållande för gruppen, finns en omfattande korrespondens från alla år.

Olle Melin

Jubilarerna är från vänster: Bo Möller, Måns Sunesson, Diedrik Taube, Sven Winterstam, Hans Rosengren, Björn Genberg, Kjell Nording och Karl Birgander.

Jubileumstårtan talar för sig själv.

På kortet från 1961 syns de dåvarande aspiranterna från vänster i övre raden: Rolf Johnson, Johan Listrup, Kjell Nording, Herman Karlin, Hans Rosengren och C-H Wulff. Mellanraden från vänster: Gunnar Fischer, Björn Genberg, Sven Winterstam, Leif Schmidt, Måns Sunesson och Diedrik Taube. Främre raden: Karl Birgander, Arne Westholm och Bo Möller.

Minnessten avtäckad i Gräsgård

På dagen 70 år efter minsprängningen utanför Ölands ostkust avtäcktes en minnessten i Gräsgårds hamna. I ett behagligt höstväder med en spegelblank Östersjö genomfördes en högtidlig ceremoni i samband med avtäckandet av minnesmärket.

Förbundsordförande Johan Forslund inledde ceremonin och han talade om havet och livet på sjön, ibland underbart skönt, ibland fullt av faror.

Sverige var under andra världskriget neutralt, vilket innebar att skydda sjöfarten och hävda rikets territorialgräns. Det var i första hand flottans, som svarade för denna verksamhet

Efter talet avtäckte Johan Forslund tillsammans med initiativtagaren Morgan Backman stenen.

Försvarmakten representerades av kommandör Jonas Wikström, chef 4.sjöstridsflottiljen. Han talade om flottans insatser under andra världskriget, om några av de katastrofer som drabbat flottan men också om dåvarande marinchefens, Fabian Tamm, brev till de anhöriga. Efter talet lade han ned Försvarmaktens krans.

Polismästare Holger Radner, som representerade de anhöriga berättade i sitt tal om den omkomne farbrodern, fartygschef på Libanon och kunde också citera Konung Gustav V:s brev till de anhöriga, förmedlat genom marinchefen.

Komminister Torgny Jansson-Greek ledde korum och Flottans Mäns sångarlag från Västervik sjöng några sånger.

Det blev en fin och värdig högtidsstund denna fina novemberdag.

Flottans Män Västerviks sångarlag medverkade vid ceremonin.

Willy Ljunghäll, bror till och Irene Hildebrand, dotter till den omkomne Einar Svensson, lägger ner blommor.

Karl-Erik Edström framför en egenhändigt författad prolog

Täckelset faller.

Försvarmaktens representant, kommandör Jonas Wikström, talar.

Komminister Torgny Jansson-Grek ledde korum.

En blomstersmyckad minnessten.

Försvarmaktens krans.

Kända profiler från Flottans Män och andra intresserade fanns på plats i Gräsgård.

Minnesstenen

Minnesstenen kommer från Västervik via Flottans Mäns Karl Erik Edström och hans företag.

Karl Erik fanns på plats i Gräsgård vid ceremonin och framförde en egenhändigt författad prolog.

Att det blev en minnessten kan vi tacka två personer från Vassmolösa söder om Kalmar för, Morgan Backman och Karl-Axel Olsson. Karl-Axel var vid olyckstillfället 7 år, men hade redan börjat spara på tidningsklipp och ett av dessa handlade om olyckan utanför Gräsgård. Med detta som grund startade herrarna att arbeta, som nu fullföljdes exakt på 70-årsdagen efter katastrofen.

Med den drucknes envishet jagades Högkvarteret, där intresset från början var ljust, men så småningom fick man loss 25 000 kronor och kunde realisera målet om en minnessten nära katastrofplatsen.

Händelseförloppet

Den 22 november 1941 minsprängdes den svenska hjälpminsveparen HS 282 *Libanon* i samband med hemtagning av Gräsgårdsmineringen vid södra Öland. Hela besättningen på *Libanon* utom en man, värnpliktige Sverker Ferdinand Fritzsön, omkom liksom den desarmeringsgrupp om tre man från HMS *Bremön*, vilka vid tillfället fanns ombord på *Libanon*. Vad som hände på *Libanon*, har aldrig riktigt klarlagts. I *Bremöns* krönikabok står följande: *Vid lyftandet av en mina sprang en annan, som troligen hade kommit med i samma svep. Akterskeppet på HS 282 slets bort och fartyget sjönk inom några sekunder.* Fritzsön, som var född 1910, avled i Göteborg 1973.

Libanon var en av de många trålare med stark maskin och med kran, som hade rekviderats av flottan under andra världskriget, dels som hjälpminsvepare, dels som hjälpvedettbåtar.

Allan Henriksson från Kungshamn berättade år 1991 i tidningen Bohuslänningen om händelsen. Han sade bl.a.

*Vi var på cirka en halv distansminuts avstånd från 282:an, när vi såg en rödgul eldflamma slå upp ur henne samt föremål som flög i luften. Vi gick i högsta fart mot olycksplatsen. Jollen gjordes klar på ditvägen och sjösattes, när vi kom fram. Styrman och jag hoppade i och rodde mot vrakresterna. Det var en dyster anblick, som mötte oss. 282:an var helt utplånad, bara träsplitter, klädrasor och annan bråte flöt omkring och mitt bland allt flöt tre minor från däckslasten. Vi trodde inte, att vi skulle hitta någon överlevande, men när vi rodde runt vraket, fick vi se en svart pälsmössa, som tillhörde en man, som höll sig uppe på en bit av *Libanons* reling. Vi bärgade honom tio minuter efter explosionen.*

Ur boken Minsvepare

Hjälpvedettbåten 282 *Libanon* var byggd 1938 på Hälsö och hade Öckerö som hemmahamn med beteckningen GG 34. Hon ingick under andra världskriget i 28.vedettbåtsdivisionen underställd Syd-kustens marindistrikt. Totalt fanns under beredskapen 67 trålare som hjälpvedettbåtar (minsvepare).

Minsveparen 55, HMS *Bremön*.

Inhyrda trålare som hjälpminsvepare. Längst till vänster nr 282 *Libanon*.

Klipp från Kalmar Läns Tidning måndagen den 24 november 1941.

Bild från minsprängningen tagen från fördäck på minsveparen M 18. Mitt för minsveparen till vänster syns toppen på *Libanons* mast.

En profil i Flottans Män

Lennart Johansson från Göteborg, en av Flottans Mäns verkliga profiler, fanns ombord på *Bremön* olycksdagen den 22 november 1941. Han tjänstgjorde som 2.radioman och fanns i fartygets inre, när han hörde smällen. Han såg en väldig rökpelare och när denna lagt sig såg han vrakspillror och *Libanons* mast, som stack upp ur vattnet.

Ett antal småbåtar genomskötte området, men endast en förolyckad hittades.

Lennart hade månaderna innan varit ögonvittne till jagarolyckan på Märsgarn, där han låg tältförlagd i samband med en övning. Som tur var, säger Lennart, fanns ingen i tältet vid tillfället och tur var detta för lösa föremål från någon av jagarna slog ner där.

Lennart berättade vidare, att han varit med om flera olyckstillfällen under beredskapen och blev en gång tillfrågad, om han inte var rädd.

- Kärleken till min hustru tog bort skrällen, säger Lennart. - Hustrun avled i maj 2010 efter 67 års lyckligt äktenskap.

Lennart lämnade flottan efter andra världskrigets beredskap.

Ögonvittnen

Vid ceremonin i Gräsgård fanns två ögonvittnen till katastrofen på plats.

Ingegerd Magnusson, i dag 87 år och boende i Färjestaden på Öland, bodde vid tiden för olyckshändelsen i byn Seby en bit från kusten innanför Gräsgård och hade den aktuella dagen skickats av sin far med cykel att hämta något vid stranden. Där blev hon vittne till explosionen och minns, att hon såg himlen mellan *Libanons* köl och vattenytan, innan fartyget gick till botten. Hon blev så rädd, att hon omedelbart styrde kosan hemåt.

Det andra ögonvittnet var Olle Johansson, som vid tillfället endast var 3 år. Trots detta minns han väl händelsen. Han bodde i byn ovanför hamnen i byn Gammalsby och säger, att den stora rökpelaren är det enda minne han har från denna tid.

Ett annat ögonvittne är i dag 91-åriga Rune Larsson från Kungälv. Han tjänstgjorde som signalman på M 18, som låg i närheten av olycksplatsen och tog ett antal fotografier.

De omkomna

De som omkom, när *Libanon* minsprängdes var: Från *Bremön* fartygschefen löjtnant Karl-Erik Fagerlund, Kalmar, född 1904, furir Allan Lundgren, Karlskrona, född 1919 och korporal Helge Andersson, Karlskrona, född 1910. Från *Libanon* fänrik Ernst Radner, Lund, född 1912, flaggkorporal Erik Nilsson, Helsingborg, född 1917, furir Einar Svensson, Holje, född 1920, furir Karl-Gustaf Hansson, Kristianstad, född 1920, värnpliktige Karl Frank, Oskarshamn, född 1906, värnpliktige Ludvig Karlsson-Kihlman, Fiskebäckskil, född 1910 samt värnpliktige Gustav Danielsson, Ljungbyholm, född 1909.

Av de omkomna har fyra återfunnits och kunnat begravas. Allan Lundgren är begravd i Malmö (se egen notis), Erik Nilsson är begravd i Kristianstad och Karl Frank i Oskarshamn. Även Gustav Danielsson från Ljungbyholm återfanns ett knappt år efter katastrofen. Den 5 september 1942 flöt kroppen i land vid Faelleskov Rev cirka 3,5 mil söder om Köpenhamn och kom att jordfästas i Stora Heddinge Assistenskirkegaard i närheten av fyndplatsen.

Gustav Danielssons son, Åke Danielsson, var vid olyckstillfället 6 år. Han säger sig ha hört explosionen i Ljunghäll vid den bondgård, där fadern arbetade och där familjen bodde.

Anhöriga fanns med vid ceremonin

Anhöriga till de omkomna fanns med vid ceremonin. En av dessa var Irene Hildebrand, dotter till den omkomne Einar Svensson. Hon var inte född vid olyckstillfället, var länge okänd för familjen Svensson och har först på senare år i samband med släktforskning spårat sin far och därvid bl.a. kommit i kontakt med Einar Svenssons bror, Willy Ljunghäll, som också fanns på plats och som vid olyckstillfället var endast 10 månader och därför självklart inte hade några minnen av sin bror mer än ett fotografi i barndomshemmet.

Einar Svensson, som var näst äldst i syskonskaran, hade fyllt 20 år, när katastrofen inträffade. Einar Svenssons håg låg tidigt till havet. Han sökte sig till Skeppsgossekåren, kom därefter till handelsflottan och seglade i Östersjön, innan han blev inkallad som värnpliktig furir vid flottan.

En annan anhörig, som fanns på plats var polismästaren Holger Radner. Hans farbror Ernst A Holger Radner var fänrik i flottans reserv och befälhavare på Libanon. Egentligen var han styrman i handelsflottan och Holger Radner berättade, hur glad den omkomnes mor var, att sonen seglade i hemmafärdvattnen och inte ute på de stora haven. Han berättade också, att modern stod i sin affär på Mårtenstorget i Lund, när ett telegrambud kom med dödsbudet och modern hade då svimmat.

Ytterligare anhöriga fanns på plats i Gräsgård denna fina novemberdag.

Från vänster Marianne Persson, hustru till Willy Ljunghäll, Björn Hildebrand, Irene Hildebrand, dotter till den omkomne Einar Svensson samt Willy Ljunghäll.

Holger Radner

En furirs märkliga hemkomst

I vår tidning nr 3-2002 finns en artikel med samma namn som rubriken. Den var skriven av redaktör Sven Hovne på Sydsvenska Dagbladet och publicerad med vederbörligt tillstånd.

I artikeln berättas om den vid minsprängningen omkomna furiren Allan Lundgrens märkliga hemkomst. Vid olycksplatsen hittades endast en omkommen i samband med händelsen.

Vintern 1941-42 var en av krigsårens strängaste. Långt in i maj drev stora isflak genom Öresund.

Den 7 maj 1942 återfanns Allan Lundgrens döda kropp. Infrusen i isen hade den av vind, strömmar och en förunderlig försyn förts från Ölands ostkust, över Hanöbukten, runt Skåne och upp genom sundet. Den flöt i land i Torekov på en strand, Lundgren brukat bada som barn. Strax intill platsen låg hans barndomshem.

Furiren vid 1.matroskompaniet 837 Allan Lundgren hade kommit hem till slut.

Den 16 maj begravdes han på Östra kyrkogården i Malmö. Hedersvakt från flottan och Flottans Män paraderade, när flottister i uniform bar ut kistan, som var svept i den svenska örlogsflaggan.

Initiativtagarna

Att det blev en minnessten kan vi tacka två personer från Vassmolösa söder om Kalmar för, Morgan Backman och Karl-Axel Olsson. Karl-Axel var vid olyckstillfället 7 år, men hade redan börjat spara på tidningsklipp och ett av dessa handlade om olyckan utanför Gräsgård. Med detta som grund startade herrarna ett arbete, som nu fullföljdes exakt på 70-årsdagen efter katastrofen.

Med den drucknes envishet jagades Högkvarteret, där intresset från början var ljust, men så småningom fick man loss 25 000 kronor och kunde realisera målet om en minnessten nära katastrofplatsen. Herrarna lade också ner ett stort arbete med att spåra anhöriga till olyckans offer. Ett antal anhöriga hedrade ceremonin med sin närvaro.

Text och foto Olle Melin

Initiativtagarna Morgan Backman och Karl-Axel Olsson

Representant för de anhöriga, Holger Radner, framför de anhörigas tack till Morgan Backman

Fiskemuseet på Öckerö

Vid ceremonin i Gräsgård fanns tre representanter för Fiskemuseet på Öckerö, Lars Nordenberg, Åke Carlsson och Sven Bryn- gelsson. De har särskilt studerat hjälpminsveparna under andra världskrigets beredskap och mycket om detta finns på museet.

Från vänster Lars Nordenberg, Åke Carlsson och Sven Bryngelsson

Lars Nordenberg berättade en kuriositet i sammanhanget. Staten Libanons nationaldag är just den 22 november, men det blev så först 1953, för just den dagen blev Libanon fritt från Frankrike.

Stugpriser				Tillägg för icke medlemmar	
Stuga		Kr/dygn	Kr/vecka	Kr/dygn	Kr/vecka
Calle Schewen	4 bäddar	300	2000	120	500
Albertina	4 bäddar	270	1800	120	400
Rönnerdahl	3 bäddar	270	2000	60	400
Sjösala	3 bäddar	270	2000	60	400
Maj på Malö	2 bäddar	230	1500	60	300
Sköna Helén	2 bäddar	180	1200	60	250
Carmencita	2 bäddar	180	1200	60	250

In- och utflyttning i stugorna sker normalt på söndagar. Uthyrning av stugor för hela säsongen kan medges av Trattenkommittén och då gärna till arbetande medlemmar.

Transporter

Vid veckohyra ingår transporter mellan Stora Tratten och Finnhamn i samband med ankomst och avfärd, samt handlingsresor tisdag och fredag till ICA på Ingmarsö. I affären finns post och den är också ombud för Apotek och Systembolag.. I samband med ankomst kan livsmedel för ett par dagar inhandlas i affären på Finnhamn (begränsat sortiment)

Extra resor kostar 50:- till Finnhamn och 100:- till Ingmarsö. Medföljande betalar 20 kronor.

Avgifter och Sponsring för båtgäster

Stora Tratten sponsor:

Den som vill kan bli sponsor av Stora Tratten. Avgiften är minst 700:-/år.

Hamnavgift:

Medlem 75:-/dygn, icke medlem 100:-/dygn, Stora Tratten sponsor ligger fritt.

Bastubad:

75:-/båt och tillfälle, Stora Tratten sponsor och hyresgäster bastar fritt

Bokning

Boka via Internet på vår hemsida www.flottansman.se klicka på "Stora Tratten" eller använd talongen nedan och skicka den till Flottans Män i Stockholm, Teatergatan 3, 111 48 Stockholm. Stugorna kan börja bokas redan den 1 oktober för nästkommande sommar om holmvärd finns tillgänglig för den bokade tiden. Saknas holmvärd för den bokade tiden får en dialog föras med den bokningsansvarige i Flottans Män, som meddelar så snart holmvärd är tillsatt. **Avgiften inbetalas på PG358022-2 senast 14 dagar före tillträde.**

Stugbokning

.....	Vuxna:.....	Barn:.....
Textat namn	Medlemsnummer	
.....		
Gatuadress		
.....		
Postnummer	Postadress	Telefon inkl riktnr
.....		
Namn på önskad stuga	Önskas hyra under tiden	
.....		
Alternativ önskad stuga	Önskas hyra under tiden	

Välkommen till Stora Tratten!

Flottans Mäns sommarparadis juni till augusti

- 1 Klubbhuset Evert Taube
- 2 Rosemarie - Holmvärdens stuga
- 3 Carmencita
- 4 Albertina
- 5 Sköna Helén
- 6 Maj på Malö
- 7 Ellinor
- 8 Rönnerdahl
- 9 Sjösala
- 10 Calle Schewen
- 11 Sopstation, återvinning
- 12 Bastu
- 13 Hamn med bryggör
- 14,15 Toaletter
- 16 Färskvatten (enbart för dryck)

Inte långt från Finnhamn i Stockholms skärgård ligger Flottans Mäns sommarö Stora Tratten, lätt tillgänglig med skärgårdsbåt från stan. Där kan föreningens medlemmar, oavsett vilken lokalförening Ni tillhör, hyra en stuga eller lägga till med egen båt. Ön ligger utmed Husaröleden på N59°28',1; O18°49',6.

På ön finns klubbhus och sju stugor att hyra. I alla stugor finns gasolkök, kylskåp eller kylbox. Färskvatten hämtar Du från tunnan vid vårt vattenreningsaggregat.

Det råder ingen lyx på ön, men boendet är mycket prisvärt. På ön finns också en vedeldad bastu, badbryggör, en sandstrand för barnen, båtar att hyra, en gästhamn och runt ön finns fina fiskevatten. Flottans Män köpte ön år 1944 och har sedan dess genom ideellt arbete och generösa gåvor gjorts till ett litet paradiset.

Ön är öppen under juni t.o.m augusti. Under denna tid finns en holmvärd på ön som sköter om ön. Stuggäster hämtas och lämnas på Finnhamn av holmvärden.

Stugbyten sker på söndagar och på tisdagar & fredagar ordnas handlingsresor till ICA på Ingmarsö.

Observera att det är lättast att få en stuga i början och i slutet av säsongen.

Den som inte besökt St. Tratten har missat det bästa Flottans Män har till sitt förfogande. Gå gärna in på stockholmsavdelningens hemsida www.flottansman.se och klicka på "Aktiviteter" och sedan bilderna.

Vi välkomnar alla sponsorbidrag !

Stora Tratten är riksföreningens ö, men förvaltas av Stockholmsföreningen på ideell basis. Tyvärr ökar alla kostnader för underhåll, drivmedel, sophämtning mm och för att kunna bibehålla en skälig standard på, eller helst förbättra, våra stugor och övriga anläggningar behövs fler intäkter. Detta kan i första hand åstadkommas med högre beläggning av stugorna och ökad sponsring (inget bidrag är för litet). Stora Tratten är en riktig pärla i Stockholms skärgård och måste vårdas ömt av FM. Det är en unik plats för oss medlemmar att samlas på under sommaren. Där kan vi sitta på ljugarbänkarna vid stranden och berätta gamla minnen och om vädret mot all förmodan skulle vara otjänligt kan vi träffas i vår fantastiska klubbstuga, Evert Taube, framför en brasa i öppna spisen.

Intervju med en pilot och bonde

Lokalföreningen i Norrköping har gästats av flygpionjären Roland Prinzsköld, som hade så mycket intressant att berätta, att det föranleder en egen liten artikel efter en intervju med flygaren.

Roland föddes år 1923 på den anrika gården Krusenhof, som hans farfar hade förvärvat 1912.

Roland och hans sambo, Elisabeth Runstrand, flyttar för övrigt nästa år till gården Hjortsberga i Sörmland och därmed är en 100-årig epok till ända.

"Jag skall bli pilot och sedan bonde" sade Roland vid mycket unga år och precis så blev det faktiskt.

År 1944 antogs han som aspirant vid Kungl Flygkrigsskolan i Ljungbyhed. Det var en hård gallring redan på den tiden, då 50 % av de 200 aspiranterna kuggades av olika anledningar. Den ettåriga grundutbildningen genomfördes först i flygplan Klemm 35 och sedan i SK 25.

Roland har mycket klara minnen från sin tid på Ljungbyhed 1944/45 och slutskedet av det andra världskriget. Han kan ännu frammana ljudet från de enorma allierade bombplansflottor om flera tusen plan, som passerade nattetid över Skåne på väg mot sina bombmål i Tyskland.

Snabb karriär

Efter Flygkrigsskolan blev det placering på Kungliga Göta Flygflottilj på Malmen i Linköping. Det blev främst spaningsflyg för arméns räkning och då med olika flygplanstyper som S 17 och S 18 A. Hösten 1945 påbörjade Roland kadettutbildning och 1947 blev han fänrik med placering på F 11 i Nyköping. Det blev mera spaningsflyg såväl över land som över vatten med tvåmotoriga SAAB F18. Efter befordran till löjtnant 1949 flög Roland Mustang eller S-26, som den hette i spaningsversion under en kortare stationering vid F 21 i Luleå.

Koreakriget

En 6 månaders tjänstgöring på Utrikesavdelningen i Stockholm följde därefter och när Koreakriget bröt ut i juni 1950, kom Rolands goda språkkunskaper väl till pass och han medverkade bl.a. i studier av ryska flygplan av olika typer. Han fick även tillfälle att läsa rapporter från Moskva författade av en viss överste Stig Wennerström.

Åter tillbaka på F 11 i Nyköping blev det att flyga in sig på jetplan, S 28 Vampire och S 29 Tunnan. Detta klarade Roland galant. Det hettade det till mer och mer i det kalla kriget mellan stormakterna och detta kom i hög grad att påverka Sverige. Spionverksamheten gick på högvarv och vid FRA anläggningar på Lovön konstaterade man, att det fanns ovanligt många hembiträden med östeuropeisk bakgrund anställda i trakten.

Även i Norrköping fanns det spioner. En systematisk kartläggning av var de svenska flygpiloternas hade sina bostäder, har väl de flesta hört talas om och detta drabbade även Roland. Ett spioneri i form av kartläggning av lämpliga fält för större luftlandssättningar bedrevs även på Krusenhovs stora odlade fält.

En DC 3:a rapporteras saknad över Östersjön

Den 13 juni 1952 kommer Roland aldrig att glömma. Han var tillsammans med ett antal kollegor ute på orienteringslöpning i närheten av flotttiljen. Då kom larmet! "All flygande personal skall omedelbart inta sina stationer". Där fick man beskedet om den saknade DC-3:an. Nödsignaler från planet hade identifierats mellan kl 11.20 fram till 11.28, då de tystnade. Snabbt mobiliserades hela 15 besättningar för spaning i det aktuella området. Roland minns väl dramatiken i det hela. "Jag fick mej tilldelat en ruta med Fårö i söder, Gotska Sandön i norr och österut Vi flög på 3-400 meters höjd, men den tidvis dåliga sikten försvårade spaningen". Så fortsatte de intensiva spaningarna med insats av allt tillgängligt flyg med bl.a. fyra jaktdivisioner, en division ute i spaningsområdet, en på väg hem till flotttiljen, en på väg ut och en under tankning. Vi hann inte ens besöka matsalen, berättar Roland utan fick matkorgar och en pilsner med oss i flygplanet. Roland minns, att han vid ett tillfälle var så nära den baltiska kusten att han tydligt kunde se fabrikksskorstenar.. Catali-

Flygveteranen Roland Prinzsköld

Foto: Evert Elgefjord

naplan från F 2 i Hägernäs kom tidigt med i spaningarna. Den 15 juni hittade jagaren Sundsvall en livflotte med skador av grovkalibrig eld (granatskärvor) och då förstod alla, vad som hade hänt. Resten av denna historia känner vi alla till och skall inte beskrivas här.

Dock skall i detta sammanhang berättas en sann historia om dåvarande flygvapenchefen, general Bengt Nordensköld. Han beordrade fram en fulltankad Vampire samt ett eskorterande plan.

När han befann sig på rätt position, meddelade han över radion: "Jag befinner mig över området för att få en överblick". Efter hemkomsten kallades han upp till dåvarande statsministern Tage Erlander, som då i en skarp ton tilltalade: "Detta skall inte flygvapenchefen ägna sig åt".

Slutpunkt och återgång till bondelivet

Efter 12 års tjänstgöring i det svenska flygvapnet tog Roland avsked 1956 för att helt kunna ägna sig åt sin stora gård. Innan dess hann han dock med att flyga klassiska J 29 Tunnan, ett plan som Roland trivdes bra med. Därefter blev det fortsatta kontakter med försvaret genom anställning som reservofficer och under ett antal år också engagerad i hemvärnet. Sedan 1990 arbetar han dessutom som en mycket sakkunnig guide på Flygvapenmuseum i Malmköping. Han klarar guidningar på såväl tyska, engelska och i viss mån franska och gissa, om hans guidningar är uppskattade.

Evert Elgefjord

Lokalföreningarna informerar

Region Nord

Härnösand

Verksamhetsåret närmar sig slutet.

Vi har haft ett bra och livaktigt år 2011. Vi började året med en välbesökt ärtmiddag den 17 februari. Vårt årsmöte hölls på Marinnässen den 31 mars och var även det mycket välbesökt. Vår hedersordförande Harald Häggström var som vanligt ett bra val som ordförande, snabb och säker med klubban. Det blev i stort sett omval på samtliga poster. De, som valdes, blev ordförande Lars Sellgren, vice ordförande Åke Semb, sekreterare Bo Månsson, kassör Gunnar Fernlund, klubbmästare Bo Lennérth, ledamöter Curt Andersson och Tommy Lindqvist samt Ove Söderlind, Karl Bäcklund och Leif Carlsson som styrelse-suppleanter.

Många av våra medlemmar ställde upp vid riksårsmötet och vårt regionmöte. Det senare hölls på M/S Ådalen III. Det blev en härlig sjöresa med våra vänner från Sundsvalls och Östersunds FM tillsammans med våra damer. Det bar uppför Ångermanälven under Svartnorabron, rundtur i Norafjärden och vidare mot Högakustenbron, som verkligen är imponerande. Just den dagen såg vi många som klättrade på brokablarna. Därefter vände vi och kursen styrdes hemåt. Vi hade även med oss ett eget band, som spelade bra musik och sjöng Taube samt spelade många melodier från våra kända dragspelare i Ångermanland.

Höstupptakten började med surströmming på Marinnässen, dit även KA 5 Kamratförenings medlemmar var inbjudna. Det blev fullbokat rätt fort, då även damerna var inbjudna. Det blev en härlig månskenskväll på uteverandan, där delikatesserna avnjöts.

Senaste ärtmiddagen hade vi nöjet att höra Anders Nordin berätta om segling av högsta klass. Han är världsmästare flera gånger om och har upplevt många intressanta tävlingar.

Vi har haft en jättefin sommar och höst, så det har blivit många dagar till sjöss både på hemmakusten och längre ner i landet.

Många varma hälsningar från oss i mitten av Sverige på Högakusten

Lars Sellgren

Regionmöte ombord

Regionmöte ombord på MS Ådalen III

Sundsvall

Man skulle kunna tro, att vår förening har upphört, eftersom vi inte hörts på denna sida på ett långt tag. Men som man brukar säga: "Ryktet om min/vår död är betydligt överdrivet". Men vi börjar från början.

Vid årsmötet i mars invaldes två nya styrelsemedlemmar, Marlene Lindberg, f.d. marinlotta och Olof Dahlström, f.d. SVK-

are samt som suppleant Rolf Fanberg, f.d. radar- och teletekniker på Kryssaren Tre Kronor under 1950-talet.

I maj månad hade styrelsen planerat en familjeutfärd till Hemsö fästning utanför Härnösand. Det utlovades gratis busstransport och en "bombsäker upplevelse", militärmåltid i berggrum m.m. Trots detta dina recept så lockade inte utflykten denna gång flottans veteraner, utan det hela fick ställas in p.g.a. för lågt deltagarantal. Men styrel-

Sundsvall forts

sen lovar ta nya tag och återkommer med något annat längre fram.

En utfärd, som blev desto trevligare, genomfördes den 17 augusti, när medlemmarna med damer gick ombord på M/S Medvind. Det blev buffé samt underhållning av Taubesällskapets ordförande Bo Sahlén. Det hela blev mycket uppskattat. Denna kväll gick färden till den södra skärgården, där bl.a. säl kunde beskådas. Skarvens ökande antal förvånade oss också, men dess fiende örnen såg vi inte till denna gång, även om någon tyckte sig se sådan på Gråskär.

Den 3 september hade Region nord sitt årliga möte, som denna gång var förlagt till Härnösand. Härnösandsföreningen, med ordföranden Lars Sellgren och "allt i allo" Gunnar Fernlund i spetsen, hade ordnat en fin tillställning ombord på M/S Ådalen III. Här serverades smörgåsbord och musikalisk underhållning såväl i matsalen som på däck, allt medan fartyget sakta gled uppför älven. Särskilt njöt vi av den fina valsen "Månsken över Ångermanälven", trots att det var mitt på dagen. Som en extra inramning kunde vi beskåda en vacker regnbåge, när fartyget passerade under Högakustenbron. Ett stort tack till FM – Härnösand för en fin dag tillsammans.

Sommaren började lida mot sitt slut, när det var dags för den årligen återkommande "Ordförandebåtutfärden" i Sundsvalls innerskärgård. En eftermiddag i september seglade vi till den s.k. Tjuvholmen, där vi förtöjde och sedan lät oss väl smaka av ärtsoppa med sedvanliga drycker. Enligt gällande lagstiftning förblev FC nykter, medan övriga trakterades med "Dr Nielsen" ur en schatull med Danska marinföreningens emblem, som skänkts till föreningen av medlemmen Kurt Jensen, som numera ankrat upp i Hassela några mil utanför Sundsvall. För själva seglatsens säkerhet svarade f.d. mästerlotsen Kennet Melander, som hissat lotsflagga och därefter med säker hand styrde i kända farleder med vackert månsken som ledsagare. När vi vandrade hemåt, kunde vi återigen nöjda konstatera, att ännu en fin dag som FM-medlem kunde läggas till handlingarna.

Höstverksamheten startade den 7 oktober med ärtmiddag i Lions lokal på Torggatan med ett 20-tal deltagare. Det blev en gemyntlig afton i det begynnande höstmörkret med sedvanlig mat och dryck, därtill allmänt glam med goda historier, lotterier och kamratligt umgänge.

Föreningen har utsett Harald Häggström till ny hedersmedlem och ordföranden överlämnade diplom som tecken på utmärkelsen. Härfter följde varma applåder.

God Jul önskar styrelsen alla medlemmar och deras anhöriga!

Bertil Graeve

Gert Malmqvist

F.d. mästerlotsen Kennet Melander hissar lotsflaggan

Östersund

Vi kan sammanfatta sommaren i Östersund som varm, solig och med många till sommaren hörande trevliga aktiviteter. Föreningen har träffats i fäboden på gamla ATS på försommaren och nu under hösten, då vi avnjöt vår traditionella surströmmingsfest. Surströmming är så gott, att en jämte säger: "att dom sälle", vilket betyder ", att dom säljer det". I september var vi inbjudna till en regionträff i Härnösand och fick i samband med denna uppleva Höga Kustens skärgård och en del av Ångermanälven ombord på M/S Ådalen III. En härlig tripp i en vacker natur. Tack våra bröder vid kusten för detta arrangemang.

Vår egen S/S Thomé är hårt ansatt och det ryktas om nedläggning, en märklig inställning eftersom den gamla damen är välkänd långt utanför Jämtlands län. Förhoppningsvis tar kommunledningen (redaren) sitt eventuella förnuft tillfånga, innan marinvännerna slår till.

Vår årliga golftävling har genomförts på Sveriges vackraste golfbana Frösön/Östersund och resultatet blev följande från 1.a till 3:a: ego, Lars Jönsson. Egon Ottoson. Det synnerligen fula vandringspriset kommer att delas ut vid Luciaglöggen.

Nu nalkas hösten och vintern, så när detta läses har vinterstaden Östersund klätt sig i vitt. FM-medlemmarna har ännu rödare kinder än vanligt och skidorna slinter hit o dit.

Vår idoge sekreterare och webmaster

Bengt-Olof Arnsten har prytt med ankarmedaljen i silver och vi har genomfört eller står i begrepp att genomföra ett studiebesök på blåljusmyndigheten. Det gäller att hålla sig väl med polis, brandkår och ambulans eller hur?

Slutligen en liten betraktelse: Vinter och kyla uppfattas olika beroende på, var man bor i Sverige. Som exempel kan nämnas, att då det är -15 grader i hela landet håller man på att frysa ihjäl i Malmö, men vi slutar bara att hänga tvätt utomhus.

Så det så!

Jan Wikberg

Region Mitt

Gotland

En dansk marin avdelning har nyligen besökt Gotland. Knappt har Medeltidsveckan med Valdemars invasion gått till ända, förrän ett nytt militärt danskt intåg sker. Nej, nu är det inte frågan om en krigisk operation. Vi har ju varit vänner i dryga 200 år sen senaste slaget och skall förhoppningsvis så förbli i vår gemenskap i Norden. De många historiska skärmytslingarna oss emellan, betraktar vi idag som svunnet syskongnabb

Det handlar istället om Marinhistorisk Selskab, som har 550 medlemmar och med anknytning till Örlogsmuseet i Köpenhamn. Gruppen, som leddes av Ole Lisberg-Jensen, chef för Örlogsmuseet, bestod av 32 gemytliga och fredliga danskar, varav åtta damer.

Innan resan hade Ole Lisberg-Jensen kontaktat Flottans Män på Gotland för hjälp i planeringen och för att lägga upp ett program, som passade gruppens intresse. Ett av målen blev då vår Marinstuga, torsdagen den 1 september, för lunch och information om våra ideella marina föreningar.

Lunchen avnjöts följaktligen i gemytlig dansk anda. Samtidigt fick gästerna en presentation av Flottans män, Föreningen Sveriges Sjöfart och Sjöförsvar samt Sjövärns-kåren av Sören Strand och P G Olsson. Det hela avslutades med fotografering (se bild) av gruppen vid Marinstugan.

Program och aktiviteter under hösten fortlöper. Sista fredagen i varje månad har vi sedvanlig kamratträff med hemlagad ärtsoppa och tillbehör.

Höstens första träff gick av stapeln den 30 september, en gemensam träff med vår damklubb "Sextanten". Ärtorna var för kvällen utbyt看t mot kräftor, vilket väl smakade. Kvällen avlöpte under gemytlig samvaro.

Även kamratträffen under oktober har genomförts med ärtor och tillbehör, tillagade av klubbmästaren Lennart Söderberg med kabysspersonal. Vid detta tillfälle mönstrade vi in två nya medlemmar till föreningen.

Verksamhetsåret 2011 avslutas 10 december med julbord i tillsammans med damklubben samt ett deltagande 15 december i Gotlands Regementets Kamratförenings julbön i Domkyrkan.

God Jul och en God Fortsättning önskar FM Gotland.

Olof Berglund Robert Wärlid

10 år har gått

Med detta nummer av Flottans Män har vi producerat 40 nummer av tidskriften. Det har varit roliga år och vi tycker själva, att vi efter en trevande början har utvecklat tidskriften åt rätt håll.

Inför varje nummer har vi alltid ställt oss frågan, räcker underlaget? Är det detta medlemmarna vill läsa? Saknar ni något?

Det har varit 10 roliga år och vi har fått många kontakter med medlemmar runt om i landet, så gott som alltid med en positiv attityd till vårt arbete. Detta tackar vi för.

Nu tar vi nya tag inför 2012 och vill med detta tacka för det goda samarbetet under de tio år vi producerat tidskriften.

God Jul och Gott Nytt År önskar

Olle och Dag

Danska Marinhistorisk Selskab vid Marinstugan

Norrköping

Trevlig kräftskiva

Höstsäsongen inleddes med att vi blev inbjudna till en trevlig kräftskiva den 2 september och det var vår livaktiga damklubb Skeppsdockorna, som stod för värdskapet. Organisten Lars Tallund underhöll med sång och spel, vilket uppskattades mycket av de cirka 30 festdeltagarna, som hörsammat inbjudan.

PUB afton

En nyhet för i år var, att styrelsen tagit initiativ till en PUB-afton i klubblokalen, en enkel träff utan särskilt program där kamraterna kunde umgås otvunget över en öl och berätta om sina äventyr på de sju haven och givetvis om upplevelser av alla de slag inom flottan. Denna PUB afton slog så väl ut, att den har kommit för att stanna.

Måltidsträff

Vid måltidsträffen den 14 september hade vi lyckats engagera en verklig flygveteran i

Roland Prinzsköld, 88, som berättade om sina upplevelser inom flygvapnet och då med speciellt fokus på det Kalla Kriget i början på 1950-talet.

Då artikelförfattaren inte hade möjlighet att närvara den aktuella kvällen missade jag detta föredrag men skam den som ger sig. Jag gjorde en intervju i efterhand med Roland och den intervjun återfinns på annan plats i tidningen.

London special

Vid vår senaste mycket välbesökta måltidsträff svarade londonkännaren och FM-kamraten Sten-Åke Johansson för kvällens föredrag. Sten-Åke, som gjort imponerande 74 resor till London genom åren, har en bred kunskap om staden och dess sevärdheter. Han lotsade åhörarna runt genom ett bildspel, som berörde det mesta som är värt att veta om denna fantastiska storstad med så många historiska sevärdheter.

I bildspelet ingick bl.a. en del av Londons fängslade marina historia från Kryssaren HMS Belfast i Themsen till Lord Nelsons staty vid Trafalgar Square till minnet av segern över franska flottan 1805.

Sten-Åke har under hösten arrangerat en synnerligen lyckad resa med marin anknytning till London för ett antal kamrater i FM.

Behöver någon av kamratföreningarna en professionell guidning med marin anknytning i London, kan Flottans Män i Norrköping varmt rekommendera honom.

Evert Elgefjord

Londonkännaren Sten-Åke Johansson

Nynäshamn

I Nynäshamn kan vi konstatera, att verksamheten i vår förening under året har varit mycket aktivt.

Tidigt i somras deltog vår förening i "Föreningens Dag", som gick av stapeln i härligt sommarväder. Tillsammans med cirka 40 andra föreningar hade vi en utställning, där vi kunde visa upp delar av vår verksamhet. Vårt tält var fullt av gamla sjömansarbeten, böcker och tidsskrifter och även härliga marinmålningar målade av vår "egen" marin-konstnär Lars Åke Svenheden. Syftet var naturligtvis att värva nya medlemmar till vår kamratförening, vilket lyckades bra. Vi fick tre nya medlemmar.

Vår förening vann den prestigefyllda "Femkampen", som anordnades av Stockholmsföreningen under en solfylld dag på Gärdet. Kampen var hård och intensiv, men vårt lag tog hem segern, kanske mest beroende på lagets genuina navigationskunskap och träffsäkerhet. Den tilldelade vandringspokalen pryder nu vår Marinstuga på Muskö under minst ett år framåt.

Vi har vårdat vår Marinstuga under sommaren. Arbetsdagar kombinerade med vår- och höstfest utmynnade i takreparationer, målning och vård av fönster. Vår stuga tillhör kanske numera en av de få marina stöd-jepunkterna ute på gamla örlogsbasen. Stugan ligger strax utanför Guldbodavakten, så vi har full koll på fartygsrörelserna inne i hamnen.

Kamraterna träffas dels varje torsdags-

lunch för ärtsoppeintag samt en kväll i månaden tillsammans med våra damer på våra populära soppkvällar. Vi har alltid ett intressant marinanknutet föredrag, som alltid friskar upp våra marina minnen. Sanna eller osanna historier från tiden i Flottan bubblar alltid upp framåt kvällen.

Den 17 september deltog bland annat representanter från Nynäshamn FM vid minneshögtiden för jagarolyckan i Hårsfjärden, en minnesvård och viktig dag ute på Märsnarn.

Inom Södertörn har vi annars en fin samverkan, både vad gäller samarbete inom regionen och deltagande i våra respektive arrangemang. Vi träffas ofta under utflykter och olika sammankomster på Berga och inne i Stockholm. Bl.a. deltog Haninge FM och Nynäshamn FM i 4.sjöstridsflottiljens flottiljavslutning den 8 december. Nynäshamn FM delade då ut en belöning till flottiljens "Bästa kamrat". Sådana här kontakter med vårt värdförband bedömer vi som en mycket viktig del av vår verksamhet.

Kjell Johansen

Stockholm

OBSERVERA 1!

Till alla de programpunkter som vi i Stockholmsföreningen anordnar, är alla medlemmar i de lokalföreningar, som ingår i Region Mitt, hjärtligt välkomna!

OBSERVERA 2!

Alla som ännu inte har anmält sin e-postadress till kansliet uppmanas att omedelbart göra detta tisdagar 12-16, telefon 08-611 1011 eller till sthlm@flottansman.se

5-kamp

I den soliga septemberförmiddagen samlades vi ute vid Kaknäs Sjömanscentrum för att begå vår årliga 5-kamp. Vi kom från lokalföreningarna i Region Mitt, totalt 51 deltagare uppdelade på 10 lag. I bakgrunden hörde vi sorlet av Djurgårdens fotbollsundomar, som i närheten firade Fotbollens Dag. Vi tävlade i följande grenar: tornavigering, tipspromenad, pistolskjutning, kasttåg och pilkastning. Det gissades, skrattades, kastades och sköts i en trevlig och trivsamt anda och det hela slutade med att Nynäshamns lag 2 vann och fick ta med sig den vackra vandringspokalen hem. Därefter åt vi lunch tillsammans och slutligen gjordes skingring. Alla återvände med ett minne från en fin dag ut på det vackra Kungliga Djurgården.

Skeppsholmsdagen

Söndagen den 11 september hölls Skeppsholmsdagen, ett stort spektakel på Skepps-

holmen med massor av aktiviteter och med cirka 8000 besökare. Som vanligt deltog Flottans Män, placerade på Östra Brobänken med informationstält, kasttågstävling i miniformat, försäljning av böcker och värning av nya medlemmar samt två guidade rundvandringar med Skeppsholmens marina historia som ämne. Vädret var bra med växlande molnighet och behaglig temperatur och när vi så småningom packade ihop vårt tält, kände vi oss ganska nöjda med vår insats: vi hade värvat fem nya medlemmar och sålt många böcker.

Ceremoni på Märsgarn

Vi högtidlighöll 70-årsminnet av jagarolyckan vid Märsgarn. I strålade sol och under en klarblå himmel samlades vi, det vill säga Marininspektören med stab och 40-tal medlemmar ur föreningen vid GV-piren och fick sedan åka svävare ut till Märsgarn. När vi hade kommit iland vandrade vi upp till den plats där jagarolyckan inträffade den 17 september 1941 där tre jagare exploderade: Göteborg, Klas Horn och Klas Uggla. Vid minnesmärket över olyckan samlades vi och höll korum med tal av Marininspektören och av vår Johan Forslund. Vi lade också ner en krans vid minnesmärket. Därefter återvände vi med svävaren till GV-piren och åt slutligen lunch i matsalen Valhall. (Se särskild artikel på annan plats i tidningen. Red)

Ceremoni på Märsgarn
Foto: P-O Rekola

Vinterkryssning till Husarö

Även nästa år tänker vi göra en vinterkryssning fram och tillbaka till Husarö med en av Waxholmsbolagets båtar på reguljär tur, lördagen den 18 februari från Strömkajen, dels för att få känna på vintermiljön i de trakter, där vi brukar vara på somrarna och dels för att få se vår ö Stora Tratten i vinterskrud. Detta brukar bli en väldigt trevlig färd. Tyvärr finns i skrivande stund någon giltig tidtabell inte tillgänglig, men om ni ringer till expeditionen på telefon 08-611 1011 tisdagar 12-16 eller till mig på 070-211 8505, så

Marininspektören och förbundsordförande
de Foto: P-O Rekola

kan ni få tider för och namn på fartyget, som vi skall åka med. Ingen förhandsanmälan görs, utan vi samlas på kajen i god tid före avgång. Antingen tar man med sig matsäck eller så köper man någonting ombord.. Välkomna!

Lars Biärsjö

Södertälje

Så har då sommaren med de trivsamma stunderna på Notholmen tagit slut. Vi minns med glädje både de större arrangerade evenemangen såsom Sillfrukosten och Midsommarfirandet under ett flertal dagar, Kräftskivan i augusti men inte minst de dagar och kvällar då endast få av medlemmarna är på plats och stillheten sänker sig över ön.

Den traditionella 5-kampen på midsommardagen var i år (av olika skäl) uppskjuten till Kräftskivan i augusti. Det blev dock lika intensivt och spännande i augusti som i juni och de två segrarna blev:

Damklassen: Mariann Persson.

Herrklassen: Tommy Carlsson.

Under hösten har arbete med vår "lilla" marinhistoriska samling ägt rum. Vi har bland gjort annat gjort permanenta uppställningsplatser för våra 2 st MINA F 31 framför det gamla minförrådet och tycker, att de nu är på "rätt" plats. Förutom dessa minor i nyskick, har vi ytterligare 3 st. des- armerade hornminor, bland annat en rysk mina från perioden 1914 – 18. Ett annat intressant objekt är en Bofors 37 mm kanon från 1915, Modell M98/B med tillverk-

ningsnummer 104. En röjparavan, några ankare sam en lite större propeller avslutar inventarielistan.

Till detta kan även läggas de historiska byggnaderna, minförrådet och tändstatio-

nen för mineringen i Skansundet (som var i drift till och med 1927). Dessa byggnader ritades 1906 och uppfördes strax därefter. (ritning finns i föreningens arkiv).

Lennart Persson

Region Syd

Kalmarsund

Så är 2011 snart ett minne blott och det är dags för sammanfattning av årets verksamhet. Det började inte bra. Vi tappade tio medlemmar. Det var bara att bita ihop och köra vidare, som framgår nedan.

Medlemsträffarna började i januari med besök av sjökapten Krister Friberg, som i ord och bild berättade om sitt synnerligen innehållsrika liv. Bl.a. var han många år i Mikronesien, där han arbetade inom fiskerieringen och hjälpte till att bygga upp en fiskeindustri. Han var också anställd ett antal år inom offshoreindustrin och arbetade på oljeplattformar. Dessutom har han flugit jorden runt i ett enmotorigt plan.

Till februari träffen hade vi inbjudit vår landshövding Sven Lindgren, som berättade om arbetet som landshövding. Helt klart är det ett arbete, som kräver sin man. Kort därefter gick han i pension, så nu står länet utan chef.

Årsmötet genomfördes friktionsfritt i mars. Efter mötet och förtäring fick vi lyssna till Birger Hagman, som i ord och bild berättade om Ölandssundsfärjornas utveckling från starten 1956 fram till brons tillkomst 1972. Här hördes verkligen historiens vingslag och Birger fick kraftiga applåder från en tacksam lyssnarskara.

Aprilmötet gick i skrattets tecken. Hans Rosengren, med ett långt förflutet i flottan och handelsflottan, berättade till bilder och med mycket humor om sitt brokiga sjömansliv från 15-årsåldern, bl.a. som reservofficer i Flottan.

Vårsäsongen avslutades i maj med en utflykt till ön Grimskar med hjälp av vår medlem, lotsen Robin Ländin, som bjöd på lotsbåt till ön. Där möttes vi av guiden Bernt Ohlsson, som bl.a. berättade, att marinen anlade en minstation på ön, tillkommen 1943 och som var i funktion fram till 1988, då den upphörde som militär anläggning. Ohlsson tjänstgjorde själv som chef på stationen under 60-talet. Vi fick även besöka bunkern, där det mesta av utrustningen finns kvar. Det blev en mycket lyckad säsongavslutning.

Vi medverkade även i år i fanborgen vid nationaldagsfirandet.

Hösten inleddes i september med besök av Manne Dunge från Marinmuseum i Karlskrona, som höll ett mycket intressant föredrag till bilder om skeppsgosseåkaren från dess bildande på 1600-talet fram till upphörandet i slutet av 1930-talet.

I oktober fick vi besök av lagens långa arm i form av den i Kalmar välkände polisen Sven-Erik Karlsson, som berättade om sitt långa och skiftande yrke som polis i Stockholm, Kalmar och på Öland.

Till årets sista träff i november hade vi bjudit in sjöingenjör Björn Mangdahl, som berättade och visade film om sitt gigantiska projekt att bygga om en gammal uttjänt Nordsjötrålare till en läcker familjebåt, som nu ligger i tullhamnen i Kalmar. Arbetet började 1991 och blir enligt honom själv nog aldrig helt klart. En fantastiskt intressant kväll, som livligt uppskattades av den talrika församlingen.

Vi kan också glädja oss åt att vi tagit till-

Karlshamn

Hösten och vinterhalvåret kännetecknas som vanligt av ett flertal aktiviteter inom vår förening.

Höstaktiviteterna inleddes med, att vår damklubb Ankaret inbjöd till en heldagsutflykt. Färden gick till Jämshög och Saljemuseet, vidare till bilmuseet i Olofström, ett mycket sevärt museum, med både lastbilar, personbilar och gamla motorcyklar. Lunch intogs på restaurang Fritzatorpet. Efter lunchuppehållet åkte vi till Lovängsgården i Gillesnäs. De gamla Saljefilmerna om familjen Loväng har spelats in här. Vi fick en guidning och vi såg även se en av de gamla filmerna.

Vid månadsmötet den 10 oktober besökte Carl Krusell oss. Kvällens tema var Sjöstycken målade av befäl i Kungliga Flottan mellan åren 1750-2000, ett uppskattat föredrag som föranledde många frågor.

Den 22 oktober var det dags för den tra-

Karlskrona

Flottans Män i Karlskrona har avhållit allmänt möte med trevlig samvaro i oktober månad. Vid sammanträdet informerade ordföranden bl.a. om kommande preliminära årsprogram. Vidare meddelade han, att föreningen skänkt en penninggåva till Marinens Ungdomsmusikkår främst som uppmuntran till kårens medlemmar, men även för att de är en av de få musikkårer, som fortfarande med bravur framför marschmusik med marin anknytning. Efter detta intogs en god sjömåltid i glada vänners lag.

baks lite av medlemstappet och att våra träffar har varit ganska välbesökta. Vi vill dock gärna se lite mer av våra passiva medlemmar, samtidigt som vi naturligtvis är tacksamma för deras stöd.

Till sist önskar vi Flottans Mäns medlemmar runt om i landet en God Jul och ett Gott Nytt 2012.

Bengt Hammarlund

ditionella sillafesten. Kalle Björk och hans medhjälpare hade lagat till ett antal goda sillrätter, vilka uppskattades av matgästerna. Det bjöds också på både allsång och dans. Maj-Britts orkester underhöll.

Den 27 oktober höststädades stugan. Som vanligt ställde ett antal medlemmar upp och hjälpte till.

Vid månadsmötet den 14 november fick vi besök av Hans Tornerhjälms. Han berättade om, hur det är att arbeta åt adjutant till kungen. Det blev ett intressant föredrag, som uppskattades av de närvarande. Aftonen avslutades som vanligt med att det serverades ärtsoppa med varm punsch.

Då detta är årets sista reportage vill FM Karlshamn önska alla medlemmar i Flottans Män en God Jul och ett Gott nytt År.

Lars-Erik Johansson

Kvällens program fortsatte därefter med sång och musikunderhållning av Karlssons kapell.

Kapellmästaren Anders Karlsson, välkänd från tidigare tjänst vid Fortifikationen i Karlskrona, ledde med stil och finesse underhållningen. En särskild eloge vill vi härvid ge till vokalissan Ingrid Johansson. Medlemmarnas uppskattning visades genom stående ovationer vid underhållningens avslutning.

Vi ber att få gratulera två av våra medlem-

Samling kring ärtsoppan. I främre raden från vänster Ingeman Jönsson, Stellan Andersson och Sven-Otto Ullnér.

Foto: Bo-Inge Andersson

mar, Åke Dagnevik och Thomas Fagö, som efter beslut av Kungliga Krigsvetenskapsakademien kommer att tilldelas medalj och stipendium ur Lars och Astrid Albergers stiftelse. Såväl Åke som Thomas lämnade lovande karriärer i marinen för att övergå till Kustbevakningen.

Åke är nu teknisk direktör och erhåller belöningen för sitt arbete med att modernisera Kustbevakningens fartygs och flygplansflotta..

Thomas, som tjänstgör som kustbevakningsdirektör, belönas för framgångsrikt arbete inom räddnings- och miljöskyddstjänsten.

KA2 Kamratförening har avhållit sitt 75-årsjubileum under värdiga former i Frimurarlogens lokaler. Vid detta deltog representanter från Flottans Män i Karlskrona, som överlämnade en minnesgåva.

Den som än en gång fattat pennan i sin olärda hand och besvärat er med ovanstående rader är undertecknad.

Med vänliga hälsningar
Hans Pettersson

Malmö

Pub-kväll den 2 september på Bulle

Denna sköna kväll samlades 8 glada sjömän på Bullen i Malmö: Efter några öl och en bit mat och del fartygsdiskuterande, stämde vår egen trubadur och medlem Benny Olsson upp med sång och gitarr. Så småningom övergick det i allsång. Det blev en mycket lyckad kväll. Tack Benny för trevlig underhållning!

Spionvandring i Malmö den 9 september.

Det var en stor skara som slöt upp, cirka 20 personer. Man frågar sig, varför ryssar, tjecker och östtyskar strök kring Pegsustatyn i Slottsparken på 1960-talet? Hur vet man, att man är skuggad? Detta och många fler hemligheter redogjorde journalisten och historikern Lena Breitner och tidigare underättelseagenten Gunnar Ekborg under sina spionvandringar i kalla krigets Malmö. Det var en mycket uppskattad vandring.

Höstmöte den 19 september

Ordförande Jörgen Persson inledde kvällen och berättade lite om läget i föreningen gällande ekonomi, medlemsantal och saker, som är på gång framöver. Sedan tog kvällens föredragshållare, Carl Crusell, över med sitt föredrag "Målade Militärer". Vi fick höra, att befäl i flottan utbildades i teckning och lavering sedan 1776 på order av amiral Ehrensvärd för att i första hand dokumentera händelser vid kuster och till sjöss för militära behov. Carl Crusell har sammanställt

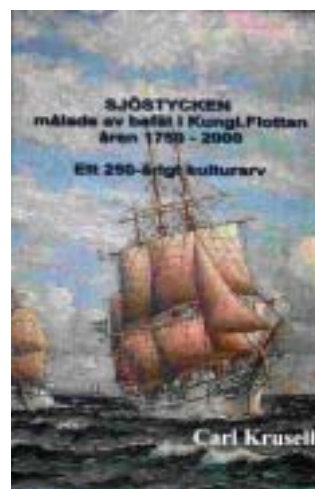
Karlssons kapell underhåller. Kapellmästaren Anders Karlsson två från vänster.
Foto: Bo-Inge Andersson

dess så kallade "Sjöstycken" i en nyss utgiven bok. Detta är ett stycke fantastisk historia, som sträcker sig från år 1750 till år 2000. Boken kan rekommenderas.

Månadsmöte den 17 oktober

Föredragshållare denna kväll var Anders Ljung. Han har gjort FN-tjänst som militärobervatör i Kongo och berättade om sin tid bl.a. i Kivu. Anders kallar sitt föredrag "Kongo, Afrikas oslipade diamanter". Landet har stora naturresurser och rikedomar. Man förstår andra länders intresse i detta land. Anders uppdrag bestod av patrullering och kontrollrundor på mycket dåliga vägar och idogt rapportskrivande samt medverkan vid inhämtning av vapenförråd. Även utbildning av forna rebelsoldater för att kunna integrera dessa till dagens Kongo ingick i uppdraget. Tack så mycket för intressant föredrag Anders Ljung.

Thomas Kristoffersson

Sjöstycken

Anders Ljung, observatör i Kongo

Trelleborg

Lördagen den 20 augusti gjorde vi en buss-tur "Ut i Det Blå" med undertecknad som guide. I strålende solsken och full buss med damer och medlemmar åkte vi mot Österlen, där vi vid Gunnarshögs gårdscafé stannade för morgonfika. Efter en trevlig guidning av ägaren Gunnar, som på ett skoj-frisksatt sätt visade oss sin rapsoljetillverkning, blev nästa stopp Skillinge Sjöfartsmuseum och Skeppshandel. Här fanns minnen från den stora segelflottans tid, som hade Skillinge och Brantevik som hemmahamnar. En god lunch intogs på Blåsningsborgs krog, där flera av oss var nära att spräcka en tarm, som ofta en trind och mätt skåning kan uttrycka sig. Med mätta och glada passagerare åkte vi till Kannibalmuseet i Öneköp, som vår egen äventyrare och medlem Arnold äger. Här finns saker från hela världen, som han samlat på sig efter att besökt 156 länder. Denna personlighet är ett nöje att höra på, när han berättar om de strapatser, han varit med om samt att ha varit centimeterar och sekunder från att fortsätta trampa omkring här på moder jord. Ett kort besök gjordes också i Öneköps gamla lanthandel, där inventarierna står orörda på

Västervik

Höstens första möte blev en utflykt till East Coast Marine Center. Det är en samarbetsorganisation för båttillverkare och underleverantörer i Västerviks kommun. Organisationen har startats i år av Västervik Framåt, kommunens och näringslivets företag för näringslivsutveckling. Vi togs emot av chefen Rickard Granberg och fick en redovisning av verksamheten samt en rundvisning i de fina utställningslokalerna vid Västerviks marina.

Västervik har gammal skeppsbyggnadstradition. Under 1500-talet byggdes större delen av Gustaf Wasas örlogsflotta här och på 1700-talet var Västervik en av ostkustens största hamnar. Då fanns flera stora varv i staden. Idag är 40-talet företag med marin anknytning verksamma i kommunen. I mångt och mycket är hamn och båtbyggeri konservativa och mycket nytänkande behövs liksom samarbete i okonventionella former. Även kinesiska företag har visat intresse.

East Coast Marine Center skall befrämja samarbete, kompetensutveckling och gemensam profilering för båtindustri och båt-turism.

Christer Warfvinge.

Vi har inte så många möten på hösten med föreläsare eller annat gemytligt, förutom att vi gratulerar våra jubilarer med sång och leve. De, som blir uppvaktade, finner detta

samma plats, som när den stängdes för 50 år sedan. Senare ställdes kursen mot Sjöbo Gästgivaregård, där eftermiddagsfikat med valfri avec satt som en smäck. Inga dagar är längre än andra dagar och även denna dag hade ett slut.

I september hade vi minnenas kväll, där vårt måtto är att berätta historier och händelser, sanna eller osanna, som vi varit med om i flottan samt höra andra historier, som ofta kan förekomma på ljugarbänken. Efter en trög start lossnade det även denna kvällen med munterheter och god mat, som alltid serveras vid våra möten och träffar förgyllde tillvaron för de 43 deltagarna.

Vårt höstmöte hade samlat 49 medlemmar, som följde med i dagordningen och beslutade med bestämdhet de frågor, som behandlades. Och ett konstruktivt möte kunde ordföranden med sitt sista klubbtag för kvällen konstatera, att det varit. Efter mötet kåserade chefen Tommas Olsson, som i många år tjänstgjort på fartyg av olika slag som kylfartyg och styckegods-fartyg och inte minst färjor av olika slag. Tommas berättade om det spännande liv, som han haft till sjöss under många år. Som ung tonåring

bestämde han sig för att mönstra ut och sedan efter stegvis kunskapsökning ombord och på sjöbefälsskola bli en befaren sjöman. Vid hans värnplikts-tid i flottan var han mönstrad på jagarna *Gästrikland* och *Hälsingland* som eldare och han minns några av befälen han tjänstgjort under, bl.a. en kollega till mig, Nils Klang. Mötet tackade Tommas med en varm applåd och efter detta var dags för den tyska förplägnaden bestående av korv, kaxe (kokt grillad fläsklägg), potatismos och surkål med sallad kaffe och kaka. Vid cirka kl 2200 drog vi oss hemåt.

Vid pennan
Göte Lindberg

PS. Upprop! Ni kvinnor, som är gifta, sambo, särbo med medlem i Flottans Män i Trelleborg. Gör slag i saken och bilda en Damklubb, en stödförening knuten till den lokala kamratföreningen av Flottans Män i Trelleborg. För mer information kontakta: Karin Svenning tel: 0410-19989, e-mail: svenning.jonny79@gmail.com DS

mycket trevligt. Det är bara synd, att inte alla jubilarer kommer till oss, när det är tid att bli firad. Vi har också genomfört en klubbafon med film efter mat och dryck, men jag och datorn var inte ense, men så småningom kom vi igång med filmen *Kustflottan*, *Sjöstridskrafter* under 1900-talet bl.a. en ubåtsfilm, "Ubåt anfaller", där jag och mina skeppskamrater på HMS Båvern var med som "filmstjärnor" eller statister, välj själva. Det blev en märklig känsla att återuppliva sig själv som 22-åring. Tänk vad tiden har sprungit iväg. Då forfarande en ung och "vacker" flottist, nu bara och, fast skägg och mustasch ändrat färg och håret är nästan obefintligt. Filmen ifråga spelades in 1962.

Så har vi kommit in i oktobermånad med

Storklappen

Rickard Granberg

Bo Lewander

klubbafton. Kvällen startade med medlemsmöte, därefter intogs årtor och punsch. Ett stort antal medlemmar hade mött upp denna afton, 33 personer. Kvällens talare var nämligen Bo Lewander, en mycket välkänd person för oss i Flottans Män. Hans ämne för kvällen var Storkläppens Fyr, ett välkänt sjömärke för dem, som har sin boplatz häromkring och alla, som har färdats i farleden. Bo Lewander berättade fyrens historia från början fram till våra dagar. Det blev ett mycket intressant föredrag och Bo Lewander är välkommen att komma tillbaka och berätta om de andra fyra utanför Västervik. Så naturligtvis har vi jubilarer under hösten, i augusti var det Tony Wärdig, som fyllde 75 år, Gunnar Severin 80 år hyllade vi i september och Börje Folkesson 75 år i oktober.

Växjö

Studiebesök vid (Forsviks varv), hjulångaren Eric Nordevall 2

Det tänkta studiebesöket den 17 augusti vid Forsviks varv blev i stället en resa till Bergs slussar utanför Linköping. Ångaren passerade där denna dag under sin resa genom Göta kanal till Stockholm. I Stockholm skulle ångaren döpas av Kronprinsessan Viktoria den 29 augusti. 15 personer gick vid tiotiden ombord på den lånade bussen. Med Leif Sandgren vid ratten startade färden mot resmålet Berg och Bergs slussar. Ångarens ankomst var aviserad till kl 15. Vid framkomsten till slussarna kunde vi konstatera, att det inte bara var vi, som var intresserade att se ångaren utan ytterligare något tusental personer, några klädda i tidsenliga kläder. Klockan blev 15 men någon ångare syntes inte till. Ankomsttiden flyttades fram med jämna mellanrum, då färden fram till Berg tydligen varit besvärligare och tagit längre tid än som var tänkt. Först vid sjutiden kom ångaren glidande fram mot bron över Göta kanal och slussarna assisterade av en foljebåt.

Efter någon timmes slussning kunde ångaren förtöja vid kajplatsen i sjön Roxen. Nu hade det dock börjat skymma, så någon ombordstigning på ångaren var inte aktuell förrän följande dag. Tråkigt, men det blir säkert flera tillfällen framöver till detta. Väntetiden kan förefalla lång, men det var vackert väder, vackra omgivningar, fritidsbåtsslussningar samt en uteservering vid kanalkanten, där man kunde sitta och dricka kaffe, öl och vin gjorde, att väntetiden inte var så svår. Hörde någon okänd säga "det här har jag väntat på i 11 år, så vad gör det då att jag väntar några timmar till".

Kulinarisk afton i Marinstugan
Fredagen den 26 augusti kunde vår ordfö-

East coast Marin Center

Jag och alla kamrater i Flottans Män i Västervik önskar alla kamrater i hela Sveriges

Flottans Män En God Jul, Ett Gott Slut och Ett Gott Nytt År.

Bosse Nord

rande Lennart hälsa 28 deltagare välkomna till kulinarisk afton i Marinstugan. Vad bestod då det kulinariska av? Jo efter välkomstdrink serverades som förrätt tunnbrödsrulle med räkstuvning följt av kycklingfil med klyftpotatis och diverse tillbehör. Efterrätten bestod av småländsk ostkaka med sylt och vispgrädd. Efter allt det goda serverades kaffe med kladdkaka. Den, som inte fått nog av det goda, kunde köpa lotter, där vinsterna var choklad. Det gjordes också två dragningar i medlemslotteriet. De som hade turen på sin sida denna gång var Lennart Salomonsson och Per Johansson. Priset är som vanligt gratis deltagande för två personer vid valfri aktivitet.

Lennart kunde också hälsa en ny medlem, Filip Wedin från Åseda, välkommen. Filip presenterade sig och berättade, att han varit/är engagerad i projektet byggandet av Ostindienfararen Göteborg. Filip lovade att berätta mera om detta vid något lämpligt tillfälle framöver.

Avslutningsvis tackade Lennart klubbmästarna Leif och Sten för den goda maten. Alla instämde med en rungande applåd.

Månadens tisdagsträff den 6 september samlade 14 deltagare vilka kunde ta för sig av Leif Carlssons framdukade kaffe och smörgåsar. Vår starke man, Arnold Gustavsson, var där. Då han nyligen hade fyllt 80 år, fick han ur Sten Svenssons hand mota det sedvanliga glasankaret.

Tisdagsträffen den 4 oktober samlade inte mindre än 19 deltagare, Sten Svensson, som var kvällens värd, hade fullt upp med att koka kaffe och servera smörgåsar.

Höstens traditionella ärtmiddag den 20 oktober samlade 35 personer. Som vanligt smakade den av klubbmästarna kokade ärtsoppa och nygräddade pannkakorna alldeles förträffligt. Då en av våra medlemmar,

Torgny Larsson, nyligen fyllt 70 år, fick han ur Stens hand ta emot det sedvanliga glasankaret.

Månaden tisdagsträff den 1 november hade tillägget herrsill. Vad kunde detta innebära? Jo, klubbmästarna hade dukat bröd och ost, Janssons frestelse, ägg och sill i ett flertal former. Gissa om vi 12 deltagare tyckte att det smakade gott. Torgny Larsson, som vid förra tisdagsträffen fick glasankare, bjöd dessutom på tårta..

Hälsningar från FM Växjö genom
Anders Karlsson

Region Väst

Göteborg

Hösten framskrider som planerat (om man bortser från vädret i skrivande stund som mer påminner om september än november). Planerade är i alla fall våra aktiviteter med klubbaftnar, onsdagsöppet och söndagsöppet. Uppslutningen vid dessa har varit acceptabel, men vi ser gärna fler medlemmar till dessa.

Vi har påbörjat att formulera en princip för fadderverksamhet. Ändamålet är att tidigt stimulera nya medlemmar till deltagande i verksamheten, genom att "äldre" medlemmar tar hand om de nya. Hur detta ska göras och vilka, som ska engageras som faddrar, har vi ännu inte klart för oss men vi –och förmodligen fler lokalföreningar än vi i Göteborg – måste ligga i för att rekrytera nya och behålla gamla medlemmar.

Vår driftige klubbmästare, som jobbar hårt för att få många att delta i våra aktiviteter, har startat med filmkvällar under hö-

Göteborg forts

ten. En enkel fika och en underhållande film har hittills mottagits positivt.

Region Väst möte genomfördes av Lysekilsföreningen med bl.a. ett uppskattat besök i Skredsvik som trots alla rykten om motsatsen fortfarande lever.

I övrigt fortskrider planering och förberedelser för riksårsmötet 2012 med god fart. En rekognoseringsgrupp har varit i Tallinn och redovisar inriktningen på annan plats i tidningen. Vi hoppas på många deltagare och håller tummarna för ett bra arrangemang.

Om vi inte ses dessförinnan så önskar vi i Göteborg alla kamrater runt om i landet **GOD JUL OCH ETT GOTT NYTT ÅR!**

Bertil Andreasson

Halmstad

Ytterligare ett verksamhetsår är med full fart på väg rakt in i historien. Det gångna året har inte varit så olik tidigare år, men en tråkig tendens står sig. Det blir allt svårare att få medlemmar att engagera sig i föreningen. Detta är dock inte unikt för FM, utan detta gäller de flesta föreningar. Anledningen till detta beror säkert på många faktorer. Anna Anka och "Den arge snickaren" är kanske några? Hösten har, i skrivande stund, visat sig från en mild och relativt obläsig sida.

Höstens verksamheter har i stora drag varit desamma som tidigare år. Det enda, som inte riktigt följt mönstret, är, att vi fick inställa planerad höstfest. Anledningen var helt enkelt för få, som anmält sig. Vi i styrelsen har insett, att skall man konkurrera med bl.a. ovanstående "kulturpersonligheter" m.fl., så får man ligga i. Vi ger oss inte, styrelsen har redan beslutat, att vi tar fighten mot Anka m.fl. och gör ett nytt försök nästa år.

Höstens regionmöte arrangerades av FM Lysekil och förutom mötesförhandlingar gjordes ett intressant studiebesök på Gullmarsbasen. De mötesdeltagare, som tidigare tjänstgjort på basen, fick en riktig nostalgikick, men kunde samtidigt konstatera, att där hade hänt saker.

På höstens första kamratafton besöktes vi ännu en gång av Torgny Ahlgren, som visade gamla filmer med Halmstadmotiv. Denna gång fick vi deltaga i firandet av "Halmstad, årets stad 1971", invigningen av Örjans Vall och Slotsbron m.m. Torgny dyker snart upp igen med nygamla filmer.

Vid oktober månads kamratafton berättade vår mångårige medlem tillika hedersmedlem, Bengt Meijer, om sin tid på Svenska Amerikalinjen på 50-talets senare del.

Jönköping

Det var ett 40-tal, som mötte upp till höstens första möte i Jönköping. Några medlemmar hade tagit med sig fruarna och på plats fanns även representanter för några föreningar med anknytning till Vätternbåtar och alla dök upp för att lyssna på författaren Claes-Göran Wetterholms föreläsning om Per Brahes förlisning i Vättern, en november natt 1918. Claes-Göran berättade på ett engagerande sätt om historierna och myterna kring personer, som på ett eller annat sätt funnits i närheten av ångaren Per Brahes förlisning. Wetterholm, som också skrivit böcker om S/S Trafik i Hjo, Per Brahe i Jönköping samt den stora boken om Titanics undergång, var på strålade berättarhumör. Det visades också diabler av Per Brahe och dess passagerare från det sista skedet i den välkända ångarens dagar. Föreläsaren fick ett stort tack i form av hjärtli-

ga applåder av de närvarande. (En särskild artikel om Per Brahes förlisning kommer i nr 1 för 2012).

Som sig bör då Flottans Män träffas bjöds det på ärtor och pannkakor och för de som hade lust, kunde varm punsch inköpas.

Med oförtröttlig energi lyckades vår ordförande Jan Johansson kränga tre olika lotterier till hugade spekulanter. Vinsterna bestod av skänkta saker i form av goda drycker, förmågliga böcker med anknytning till båtar och fabrikstickade rosa sockor, allt i syfte att förstärka kassan till Jönköpingsföreningen.

Det hela avslutades med kaffe och hembakad kaka, som en av styrelsemedlemmarnas fruar på ett förmågligt bidragit med till alla de närvarandes stora förtjusning.

Leif Aljered

Från vänster: Författaren Claes-Göran Wetterholm, som njuter av god punsch tillsammans med Anders Svensson från Hjo, kassören i vänföreningen för ångaren Trafik.

Foto: Per-Åke Strandsäter

Bengt tog oss med på en Västindienkryssning med Kungsholm 1957. Vi fick följa med till Havanna, Curaçao, Panamakanalen, Cartagena m.fl. platser. De måltider, som serverades ombord, fick vi också avnjuta, visserligen via matsedlarna, men ändå. Dessutom fick vi en inblick i den lyx, som fanns på dåtidens passagerarfartyg. Ett snabbbesök i Magellans sund och Egypten hans också med.

I början av oktober, mellan kamrataftnarna, inföll de årliga städ- och arbetsdagarna. I sanningen namn kan vi notera, "där fanns plats för fler medlemmar". Vi, som var där, hann med en hel del och förutom ren städning, så har hängrädda fixats till plasttaket på trädgårdssidan. Förra vintern hade vi objudna gäster i form av mink(ar) och vill dessa hälsa på kommande vinter, så får de anstränga sig, tror vi. I vilket fall så får besökande mink tugga kycklingnät. Jag gör mig också till tals för oss, som deltog under dessa dagar "Vi hade rätt trevligt också".

Under höstens kamrataftnar har vi förutom trevliga föredrag fått avnjuta sedvanlig delikat förtäring. Våra kamrater, som jobbar i köket, är värda en stor eloge. Efter vår tidigare klubbmästares avgång har en nygam-

mal dito, Kjell- Åke Karlsson, åter dykt upp på scenen och det med den äran.

Planering inför nästa år har påbörjats. Styrelsen tar tacksamt emot förslag på intressanta föredragshållare till våra kamrataftnar. Enligt nu liggande grovplanering kommer vårens föredrag att handla mycket om segelfartyg, gamla och nya.

Styrelsen har för avsikt att lägga upp ett e-mailregister på medlemmarna. Ni, som har en e-mailadress, kan väl på något sätt se till, att den hamnar i marinstugan.

Nytt årsmöte är i vardande och valberedning är vald och sammankallande är Paul "Fågelhandlaren" Larsson. Är Ni intresserade att ställa upp, kontakta Paul. Att vara styrelsemedlem är ibland kanske lite jobbigt, men det finns också mycket positivt i att engagera sig i något.

Året går mot sitt slut och vi i styrelsen vill tacka alla dem, som på olika sätt har engagerat sig i föreningen i samband med kamrataftnar, Tall Ships Races, städdagar m.m. Ingen nämnd och ingen glömd.

Styrelsen önskar alla medlemmar EN GOD JUL o ETT GOTT NYTT ÅR

Kjell A Jönsson

Karlstad - Värmland

Sommaren är över och vi har startat höstens och vinterns verksamhet. Innan sommaren kom på allvar, hann vi med att ta medlemmarna ut på den populära landstigningsövningen, vilken samlade 20-talet medlemmar.

Vi kan nu även glädja oss åt ett nymålat klubbhus, Kommunen har kostat på en del på Gamla Hamnkaptensbostaden under sommaren. Förutom målningen har man även gjort en del markarbeten, så till nästa sommar kommer vi att ha en fin infart. Dessa arbeten var i princip klara till den årliga sjöfartsdagen, som vi arrangerade tillsammans med Värmlands Sjöfarts Gille och Ångbåtssällskapet Polstjärnan. Denna dag såg inledningsvis bra ut, tills regnet kom och förstörde allt. Det var tråkigt för våra utställare, främst Länsförsäkringar Värmland, Sverigehuset samt Säkerhetstjänst i Karlstad AB (Securitas Alarm), som satsat en hel del på arrangemanget. Dagen förgylldes även av Kustbevakningen och Sjöräddningssällskapet, som visade upp en sina fartyg. Även Räddningstjänsten i Karlstad visade upp sig. Vid kajen kunde vi även beskåda Ångbåtssällskapet Polstjärnans nyrenoverade stolthet, s/s *Polstjärnan*, som efter några års renovering åter kan tas i trafik. Du kan läsa mer om s/s *Polstjärnan* på www.polstjarnan.nu/index.htm. I övrigt ar-

rangerades försäljning i olika former, böcker runt sjöfart, kaffe & våfflor och givetvis korv.

KMC, Karlstads Maritima Centrum, hoppas vi tillsammans med ett antal kulturbevarande föreningar få till stånd i yttre hamnen, när området från årsskiftet övergår i kommunal ägo. Kontaktmannen i detta, Dennis Kingsvik, har informerat om, att arbetet fortskrider i tysthet. Så har till exempel beslut fattats att flytta gamla Vågmästarbostaden tvärs över vägen till vårt område. Detta har man sagt blankt nej till tidigare. Att man nu ändrat ståndpunkt, kanske tyder på, att vi får vårt Maritima område till stånd, trots att en del anmält intresse för att bygga bostäder på området.

Vi har också haft möjlighet att medverka i framtagandet av en Regional Kulturplan för Karlstad, där vi framförde önskemål om att få detta område förverkligat.

Höstsammankomst med musikunderhållning av trubaduren Thomas Falk var upptakten till höstens och vinterns sammankomster.

Vi har lyckats rekrytera ytterligare medlemmar bl.a. en, som säkert är känd av många, Jan-Erik "Kilen" Johansson, som medverkade vid höstmötet.

Med hälsningar från Solens stad

Bert Ågren

Sjöfartens dag 2011

Vårt nymålade klubbhus

Ss Polstjärnan

Lysekil

Skredsvikbesök inledde Region väst möte

FM Lysekil stod värd för sista regionvästmötet för året. Ett omfattande program började med, att 33 FM-medlemmar deltog i ett uppskattat besök på Gullmarsbasen i Skredsvik. Guide vid besöket var kapten Urban Stridsberg, som ingående beskrev de aktiviteter, som idag är en del av basens verksamhet. Efter genomgången av lokaler och serviceavdelning med bilder från svunna tider, visades den senaste dykmaterielen och dess kringutrustning. En stärkande vandring upp till den nya personalmatsalen, där besökarna bjöds på kaffe och ytterligare information och bilvisning av organisationen, föregick den avslutande visningen av Bergsvillan, som förhoppningsvis kommer att bevaras för framtiden. Därefter körde man i kolonn till Lysekil, där det serverades en utsökt fisksoppa, som avnjöts i Segelsällskapet Gullmars lokal före dagens mötesförhandlingar.

Bra uppslutning

Samtliga föreningar var representerade. Totalt var tjugo delegater engagerade i mötet, där Ove Eliasson välkänd tidigare ordförande i FM Lysekil, fick förtroendet att leda dagens förhandlingar. Efter mötet besöktes Klubbstugan "Gamla Lotsutkiken" och som sig bör, bjöds en enastående vy ut över ett soligt Skagerack.

Räkfrossa

För de kvarvarande besökarna och FM Lysekils medlemmar med sällskap, totalt trettio personer, avslutades dagen med pinfärska räkor och ett föredrag om Skandiamotorn och föreningen Laurins verksamhet. Ett stort tack till alla engagerade medlemmar och besökare, som gjorde dagen till en lyckad och minnesvärd aktivitet. Ett särskilt tack till Bert Ågren FM Karlstad för bilderna.

Flottbesök

Med kort varsel kunde FM Lysekil inte få fram meddelandet till alla om fartygsbesöket av *HMS Jägaren*, som angjorde Lysekil. Fartygschefen, kapten Flemming Karsberg, hade glädjande uppmärksammat att vid angöring av ort med aktiva FM föreningar anmäla sin ankomst. En handfull FM medlemmar hade tillfälle att göra besök ombord och få en visning av fartyget.

Julklapp för en flottans man.

FM Lysekil har fått ensamrätten till utgivning av boken *Flottans Neutralitetsvakt 1939-1945* av Lysekilsbördige läraren och konstnären Kenneth Larsson, vars utsökta teckningar illustrerar flottans fartyg och dess verksamhet under krigsåren. Boken kan beställas från Jackie Lindebäck 0523-13360 eller Leif Lysberg 0523-13740, mobil 070 5925018.

Lysekil forts

Till minne

En känd profil inom FM Lysekil, Lennart "Tullar'n" Karlsson's hustru Sydnöi, har avlidit under sommaren. Paret har varit stadiga gäster med tjugoåttio Riksmöten bakom sig, vilket troligtvis är ett rekord. Vänner inom FM deltar i saken och sorgen, som Lennart genomgår.

Stig Insulán

Varberg

En lördagsmorgon med vackert september-sommarväder samlades 19 kamrater inom FM-region-väst vid Gullmarsbasen i Skredsvik för studiebesök och för att delta i höstens regionmöte i Lysekil.

Väl in på det välbevakade området presenterades basen av löjtnant Urban Stridsberg genom filmvisning och en grundlig rundvandring med bl.a. besök i Dykskolan, varvid han osökt berättade om dykarnas aktuella kommendering i Göteborgs skärgård, på "jakt" efter ett förmodat undervattensföremål. Det vilade lördagsfrid över basen; vid bryggorna låg endast den gamla varbergsbekantingen *V150 Jägaren* och ett mindre minröjningsfartyg. Guidningen avslutades med ett besök i den Schwartzmanska villan, som flitigt används för olika ändamål av basens personal. Det magnifika huset är uppfört i nationalromantisk stil i slutet av 1800-talet och har ännu, trots tidens tand, hela interiören väl bevarad i originalskick. Stort tack till kamraterna i Lysekil

för ett givande program, som avslutades med välsmakad lunch och ett bra regionmöte i segelsällskapet LSSG:s ärevörldiga klubbhus.

Under hösten har vi haft två "skeppskvällar" och först ut var Tore Tejler, som berättade om luftvärnet och dess utveckling, från andra världskrigets enkla men fungerande system, till dagens alltmer sofistikerade. En månad senare visade och kommenterade Gunnar Larsson egna bilder på storduk, med motiv från Nigeria, Saudiarabien och ett sommarfagert Sverige, till integrerad musik. Ett populärt inslag, under dessa trivsamma sammankomster, är som vanligt "kvällsexan", som består av korv, bröd och pilsner.

Nära var det, att vi åter skulle ha fått besök av Göteborgare, då ryktet nått den stora staden, att Ivars mustiga ärtsoppa med korv var på gång. Men, det blev tyvärr inte så, krassliga omständigheter kom emellan. Trots detta blev de liv i "stugan" med sång

och mången skämtsam historia och dessutom en musikalisk tipstävling med bild och ton, som vår inbjudna gäst Torsten Stener exekverade under den goda stunden mellan pannkaka och kaffe.

Så har vi medverkat i Kultur och Fritids evenemang *Kulturbadet* med Öppet Hus i Tullhuset. Vägleda i vintermörkret av brinnande marschaller kom det många besökande, som till kaffe och ostfralla blev informerade om Flottans Män, vilket gav oss tillfälle att hälsa en ny medlem välkommen till gemenskapen.

Till slut vill jag påminna om, att vi hälsar det nya året med sedvanlig *nyårsgröt*, den 20 jan. kl. 18.00.

FM-Varberg med Tärnor önskar er alla, från oss alla, En God och Fröjdefull Jul.

Per Callenberg

Ängelholm

Under det gångna året har vi haft tre örlogsbesök i vår hemmahamn Helsingborg. Först skonerten *Falken* på självaste Nationaldagen. Därefter gjorde *HMS Sundsvall* ett blyxtbesök på cirka 4 timmar vid kaj för att hämta post och proviant m.m. Undertecknad hann ombord och fick ett kort samtal med fartygschefen, örlogskapten Björn Hallen, som berättade, att fartyget deltog i en internationell övning i Skagerack. Björn han även med en träningsrunda i Pålsjöskog inför Lidingöloppet. Slutligen kom "vår egen" *HMS Helsingborg*, som för andra gången gästade hemmahamnen. Se separat artikel på annan plats.

För övrigt har hösten gått fort och temperaturen varit högre än normalt men som vanligt här nere med dimma och dis. Sedan sist har vi haft besök av Kjell Jönsson från vår grannförening i Halmstad. Han berättade och visade fina bilder från The Tall Ship Races, som ägde rum i Halmstad i somras. Det blev en verkligt intressant kväll i vår Kajuta. Kjell har varit involverad i hela förarbetet och anlitad av staden tack vare sina kunskaper om fartyg av alla slag. Kjell fick varma applåder och en sedvanlig lergök av vår ordförande, Lars Linde, som tack för en lyckad kväll. Han lovar återkomma på vår sidan och berätta mera om sin tid i marinen. Han har bl.a. en lång tjänstgöring på isbrytare tjänst bakom sig. Kjell är välkommen åter.

Tidigare i höst fick vi tillfälle att servera frukost till ett gäng glada och trevliga Göteborgare på väg till Ystad och där till Military Tattoo. Efter frukosten i vår Kajuta blev det "uppställning" för fotografering, innan färden mot söder fortsatte. Sådana besök är alltid välkomna och stärker kamratskapet mellan våra föreningar. Har ni resplaner i närheten, så hör av er.

Ett högtintressant industribesök ägde rum på Marine Diesel i Engelholm, som sysslar med att bygga om dieselmotorer för olika marina ändamål. Firman har idag 21 anställda. Deras färdiga motorer levereras i de flesta fall till utlandet. Vi blev välkomnade av produktionschefen Pontus Myrenberg, som berättade lite om den miniubåt, som är placerad i hallen vid ingången. Ubåten är byggd i Tyskland och är för två personer. Den har namnet Tigerhagen och är från 1963 och den drivs med 2 elmotorer och kan nå ett djup på max 35 meter. Ett femtontal exemplar är byggda. Ubåten har provats vid Dykarskolorna på Studsvik utanför Lysekil. Vid rundvandringen presenterades olika projekt i verksamheten och kunderna kommer främst från Afrika och Sydamerika. Vi fick även besöka ett provrum, där en motor precis testats. Massor av olika instrument var inkopplade och kunde avläsas i det närbelägna provrummet. Efter visningen bjöds

det på fika och vår ordförande tackade med sedvanlig lergök. Om fler är intresserade, är vi välkomna tillbaka.

Vi har även deltagit i Region Västmötet i Lysekil, där vår kassör Anders Rick med maka Berit representerade. Före mötet var det samling på Dykarskolorna i Skredsvik. Särskilt för Anders var detta besök av intresse, eftersom hans far tjänstgjort där tidigare.

I november har vi deltagit med våra vänner i Köge Marineförening och deras 70-årsfirande. Även här var det makarna Anders och Berit Rick, som representerade vår förening. Verksamhetsåret avslutades med julbord i Kajutan.

Glöm ej att kontrollera vår hemsida via riksförbundets. Vårens tidiga verksamhet hittar ni där.

*Kjell Jönsson avtackas med en lergök.
Foto Gunnar Gunnarson*

God Jul och ett Gott Nytt År önskas alla som läser mina rader.

Gunnar Gunnarson

Från vänster Claes Nerhagen Lars Linde Kurt Romare Bertil Andersson Pontus Myrenberg och Nils Jonander vid ubåten vid Marine Diesel. Foto Gunnar Gunnarson

*F.M. Göteborg vid Kajutan. På knä för gästerna vår. ordförande. Lars Linde
Foto Gunnar Gunnarson*

HMS Helsingborg åter i hemmahamnen

Den 24 oktober fick vi ett efterlängtat återbesök av korvetten *HMS Helsingborg*, som förtöjde vid Helsingörskajen. Fartyget är ett av våra 5 toppmoderna så kallade Visbykorvetter, vilka utgör ryggraden i vårt marina försvar i dag. Under besöket i "hemmahamnen" var elever från årskurs 2, som läser sjöfartsprogrammet på Rönnovska skolan, ombord på studiebesök. Även stadens politiker fanns bland de inbjudna. På tisdagen visades fartyget för allmänheten. En mängd Helsingborgare passade givetvis på detta unika tillfälle. Vi från Flottans Män i Ängelholm, som har cirka 130 medlemmar från hela nordvästra Skåne, har ett mycket speciellt förhållande till fartyget, eftersom vi varit med från början. Redan vid sjösättningen i Karlskrona 2003 var vi inbjudna av Kockums. Nästa besök ombord var 2006, hennes första i Helsingborg. Vid en sjötur runt Ven överlämnade vi en vapensköld till dåvarande fartygschefen kommandörkapten Olof Stark.

Vid detta senaste besök var ett 20-tal inbjudna av dagens fartygschef, kommandörkapten Mats Agneus, som i god tid före besöket aviserade via telefon. Kontakterna med vår marin börjar fungera. Som alla kanske inte vet, har varje förening två kontaktmän just för örlogsbesök, i vårt fall Bosse Cederholm, som dessutom sitter i stadens hamnstyrelse och är före detta ubåtsofficer med goda kontakter. Den andre är skribenten av dessa rader. När vi två i förväg besökte fartyget, blev vi inbjudna till gunrummet. Och vad tror ni hängde på skottet, jo F.M. Ängelholms vapensköld och på matbordet stod vår lergök. *HMS Helsingborg* är på något sätt vårt eget fartyg.

Visningen ombord för oss skedde i små grupper och med verkligt pålästa ledare. Vi fick se det mesta av den högteknologi, som hela fartyget

HMS Helsingborg förtöjd vid Helsingörskajen. Foto Gunnar Gunnarson

är uppbyggt av. Dataskärmar och kablage påminner om ett rymdskepp. Efter visningen bjöds traktering på bryggan. Vi passade på att överlämna en boken "Flottans Män berättar". Till fartygschefen överlämnades även ett foto av fartyget vid besöket 2006. Vår hedersmedlem, örlogskapten Jan Tornerhjelm, pensionär dagen efter besöket, passade på att hälsa på sin son, löjtnant Viktor Tornerhjelm, som är luftför-

svarsbefäl ombord. Pappa Jan ville överlämna en släktgåva till Viktor, medan denne ännu är i tjänst.

Vi Flottans Män i Ängelholm tackar för en mycket intressant visning av "vårt fartyg *HMS Helsingborg*" och för all gästfrihet, vi mötte från hela besättningen! Välkomna åter till Sundets Pärla.

Gunnar Gunnarson

Från vänster Lars Linde, Mats Agneus, Bosse Cederholm, Viktor och Jan Tornerhjelm. Foto Gunnar Gunnarson

FLOTTANS MÄN I GÖTEBORG
75 år 2012

Välkommen till Riksårsmötet 2012.

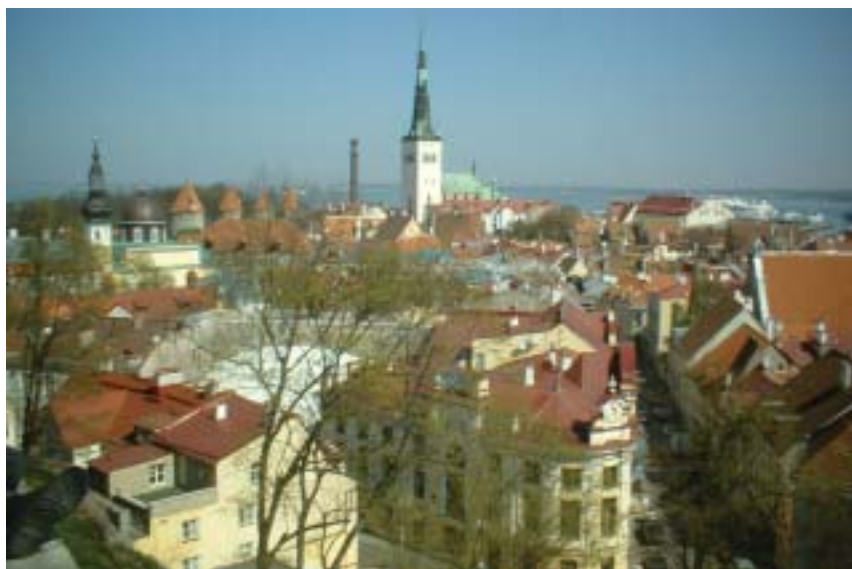
Flottans Män i Göteborg har fått förtroendet att arrangera Riksårsmötet 2012 och hälsar Dig hjärtligt välkommen den 27 – 29 maj ombord på Tallink & Silja Lines, m/s Baltic Queen till Tallinn. Vi hoppas att Du skall trivas ombord och iland under denna resa och att allt blir tillfyllest. Vi får hjälpas åt, så att vi får det trevligt tillsammans och tar med oss goa minnen hem.

Tallink & Silja Line har ett flertal prisvärda busslinjer, som Du kan finna på www.tallinksilja.com med startplatser som Härnösand, Mora, Karlstad och Göteborg.

För tågresenärer som vill ta tunnelbanan från Stockholms central, blir det nr 13 till Ropsten. Avstigning sker vid station Gärdet och därefter en kortare promenad till färjeterminalen.

Detta gäller under söndagen den 27 maj:

Endast styrelsen släpps ombord innan 1530.

- 1400 - 1700 Inmönstring Siljaterminalen, Värtahamnen.
- 1400 - 1430 Riksstyrelsen, kaffe och fralla.
- 1430 - 1600 Riksstyrelsen, styrelsemöte. Tag med bagaget.
- 1530 Hytterna klara.
- 1615 - 1800 Lof-konferans. **Max 2 deltagare från varje förening.**
- 1745 Fartyget avgår från Stockholm.
- 1915 - 2000 Välkomstdrink och information.
- 2000 Förbrödningsvickning.

Svenska pengar kan användas ombord.

Det finns möjlighet att växla valuta ombord.

I Estland används Euro.

Sist men inte minst **Giltigt pass skall medföras.**

Vi ses ombord på m/s Baltic Queen, kamratliga hälsningar från Göteborg.

Bertil Andréasson
Ordförande

Bidrag till tidskriften 2011

I ledaren framför förbundsordföranden sitt tack för de generösa bidrag som under året kommit in till vår tidskrift.

Riksförbundet har i dagens läge mottagit totalt 32546 kronor.

Kansliet vill översiktligt visa hur gåvorna har fördelats och vilka initiativ som ligger bakom bidraget.

Gåva från lokalföreningarna insamlade vid möten mm, eller efter beslut fattade vid årsmöte. Totalt 17810 kr från Lof Nynäshamn

Lof Kristianstad
Lof Östersund
Lof Västerås
Lof Växjö
Lof Stockholm

Gåva som skänkts av föreningens medlemmar i samband med inbetalningen av medlemsavgiften till lokalföreningen. Totalt 11966 kronor från Lof Stockholm Lof Karlskrona Lof Trelleborg Lof Nynäshamn

”Överskott” av bussresan anordnad av Lof Karlskrona för Region syd i samband med resa till Riksårsmötet: Totalt 2000 kr.

Insamling av Älvsnabbens besättning långresan 66-67 i samband med en återträff. Totalt 770 kronor.

Soldaterinran

Den 1 november genomfördes Soldaterinran i Kungl Amiralitetskyrkan, Ulrica Pia, i Karlskrona.

Det var ett trettiotal elever, som genomfört GMU (Grundläggande Militär Utbildning) och det var soldater avsedda att tjänstgöra inom Hemvärnet.

Rikshemvärnschefen med delar av sin stab hedrade högtidligheten med sin närvaro, som genomfördes under ledning av marinbaschefen, kommandör Håkan Magnusson. Flaggvakt med svenska flaggan och Karlskrona kustartilleriregementes fana deltog och musiken framfördes av Hemvärnets musikkår i Blekinge under ledning av Mats Landerman.

För amiralitetsförsamlingens nya amiralitetspredikant, Birgitta Åman, var det premiär för korum i den anrika kyrkan. Hon har dock i sin tidigare verksamhet som förbandspastor i Arvidsjaur deltagit i många militära ceremonier.

Olle Melin

Korum. Trumslagaren Patrik Stenholm slår korumslag.
Foto Håkan Jönsson

Amiralitetsförsamlingens nya amiralitetspredikant
Birgitta Åman.
Foto Håkan Jönsson

Ny lydelse för soldaterinran

Sedan september 2010 har texten i Soldaterinran ny lydelse. Den nya texten är anpassad till förhållandet, att värnpliktstjänstgöringen är ersatt av frivillig soldat- och sjömansutbildning och att den internationella tjänsten framhålls. Den nya texten är fastställd i Svensk författningssamling 2010:589, 4.kapitlet och har följande lydelse:

"Du har nu påbörjat din militära utbildning och är en del av Försvarsmakten.

Jag erinrar dig om vad detta innebär.

Det svenska försvaret garanterar Sveriges oberoende och fred. Det ska värna vår demokrati, vår självständighet och vår frihet att själva utforma vår rättsordning och vår kultur. Genom att hjälpa andra länder och deras medborgare bidrar vi till fred, demokrati och respekt för mänskliga rättigheter i vår omvärld. Samtidigt främjar vi vår egen säkerhet.

Du tillhör nu Försvarsmaktens personal och du utgör därmed del av dess viktigaste resurs. Det är på oss som Försvarsmaktens förmåga slutligen beror. Om vi blir angripna ska vi och övriga invånare tillsammans och med våra gemensamma krafter med alla medel försvara vårt land och vår frihet.

När vi tjänstgör utomlands är vi representanter för Sverige med det ansvar som detta innebär. Vi ska all-

tid göra vårt yttersta, oavsett uppgift och vårt handlande ska präglas av de värderingar som vi är satta att försvara.

Som soldat i Försvarsmakten är du utvald att försvara vårt land och att tjäna freden. Situationer kan uppstå då det är på dig allting hänger. Att du har tillgodogjort dig din utbildning och har förmåga och vilja att utföra dina uppgifter är avgörande. Du ska ta ansvar för ditt handlande och vara ett föredöme för andra. Inom Försvarsmakten kommer du alltid att vara del av en grupp. Gruppens styrka är avgörande för vår förmåga att utföra de uppgifter som åligger oss. Du ska främja sammanhållning och god anda och vara ett

stöd för dina kamrater. Kränkande behandling ska alltid motverkas och respekten för de mänskliga rättigheterna upprätthållas.

Din insats är viktig och den behövs för Sverige. Jag välkomnar dig till Försvarsmakten."

Historik

Soldaterinran torde ha sitt ursprung i Gustav Vasas krigsartiklar av år 1545. Gustav II Adolf lät sina trupper avlägga en tro och huldhet under trettioåriga kriget. Enligt Karl XI:s krigshandlingar från 1683 lovade man att vara Gud och Konungen trogen och i samband med, att detta löfte uttalades, bildade soldaterna en ring, tog av sig hatten och med två fingrar på fanan svors sedan eden till denna.

Denna krigsmannaed fick vid flera tillfällen under 1700- och 1800-talen en förändrad ordalydelse och ersattes 1887 av krigsmans erinran om de skyldigheter, som en soldat hade att iakttä. Denna "erinran" byggde på den gamla krigsmannaeden, både när det gällde språk, form och innehåll. Orden var kärva och kärnfulla, präglade av sin tids sed och patriarkaliska uppfattning – "Krigsman ska frukta Gud och vara Konungen huld och trogen". Ordalydelsen var oförändrad fram till 1965. Då förändrades dess formulering till vår tids språkbruk och vår försvarsmakts uppgifter. Den har omarbetats flera gånger och benämns från 1983 soldaterinran.

GÄLLER DET Träbåtar? DÅ GÄLLER DET OCKSÅ OSS! Nyhet! Båttvätt!

Båtbyggarskola
Fullständig varvsrörelse

ERIKSSONS BÅTBYGGERI
& BÅTBYGGARSKOLA AB

Box 15, 130 25 INGMARSÖ
08-542 461 36 batservice@swipnet.se

KORSORD

Med detta nummer av Flottans Män startar vi en korsordssida. Ta chansen att koppla av till jul med att lösa korsordet och sända in det till redaktionen. 10 priser väntar. Priset är en liten båtmodell komponerad som ljusstake (se bild) och med Jonny Ekdahl som skapare. Jonny har skänkt priserna. Korsordet är konstruerat av Gustav Karlsson, f.d. kapten vid KA 2. Den rätta lösningen sänder Du in under följande adress;

Redaktören Flottans Män
Författarevägen 9
371 63 LYCKEBY

Jag vill ha Din läsning senast den 1 februari 2012.

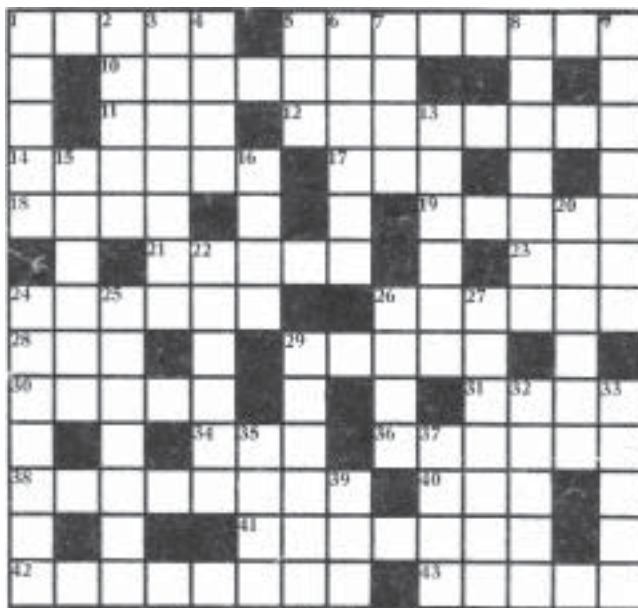

Vågräta ord

1. Solida.
5. Öva eller "harva".
10. As eller åtel.
11. Isländsk historieskildrare.
12. Fältråd m. m.
14. Kort berättelse.
17. 19 som i Roma.
18. Fostrar hårdhänt.
19. Risdricka.
21. Vinst.
23. Utmärka köldjup.
24. Liten kärleksgud.
26. Proberad.
28. Skada.
29. Grovbrädestängsel.
30. Inhalera.
31. Olägenhet.
34. Mansnamn
36. Förnedring och skam.
38. Trappa upp
40. 545 kanske.
41. Har kanske en snok.
42. Många sånger.
43. Pigg och uppmärksam.

Lodräta ord

1. Hitta.
2. Nöta.
3. Väger omslag.
4. Fint folk.
5. Prima donnan.
6. Persisk kung.
7. Teleföretag.
8. Senare.
9. Blir inställd resa.
13. Slutprovning.
15. Sällsynt.
16. Slingerväxt.
20. Dansk ö.
22. Försöksplats i norr.
24. Mozarts ena förnamn.
25. Elakheten.
26. Nödtorft.
27. Förnedrande händelse..
29. Barnslig.
32. Midjegjord.
33. Fyrverkeripjäs.
35. Ett sant kvinnonamn.
37. Alstra barn.
39. Sjöfågel

Eric Nordevall II döpt

I vår tidskrift nr 3 från 2009 skrev jag om hjulångaren Eric Nordevall II, som sjösattes i Forsvik vid Göta kanal Nationaldagen 2009.

Fartyget, som är en replik av en i Vättern sjunken hjulångare, byggdes i Forsvik, ångmaskinen tillverkades i Motala och ångpannan tillverkades på Kockums i Karlskrona av medlemmar i Varvshistoriska föreningen.

I augusti 2011 gjorde fartyget sin jungfrutur genom Göta Kanal upp till Stockholm och den 29 augusti döptes hon av kronprinsessan Victoria vid en ceremoni vid Gälärvarvet.

Fartyget låg sedan kvar på varvet en vecka, innan hon påbörjade återfärden via Göta kanal till Forsvik. Utanför Oxelösund bar det sig inte bättre än, att fartyget fick grundkänning på en sandbank, men hon kunde dras av grundet och utan skador fortsätta färden.

Ångpannan eldas med ved och vedåtgången är cirka 1 kubikmeter i timmen. Något större vedförråd finns inte möjlighet att ta ombord, så man lastade ved flera gånger under turerna till och från Stockholm. Fartygets dimensioner är sådana, att det endast finns 20 cm marginal på varje sida, när man befinner sig i en sluss.

De medlemmar i varvshistoriska föreningen, som tillverkat ångpannan, medföljde i olika etapper på resorna och en av dem, Jan Karlsson, fungerade som eldare hela vägen från Stockholm till Forsvik.

Olle Melin

Hjulångaren Eric Nordevall.

Lite fakta

Hjulångaren Eric Nordevall byggdes i Forsvik och sjösattes 1836.

Fartyget sjönk i Vättern 1856.

Fartyget återupptäcktes 1980. Ett gäng entusiaster ville göra något åt fartyget och det blev en diskussion mellan bärgning och byggandet av en replik.

1999 påbörjades bygget i Forsvik och sjösättningen ägde rum på Nationaldagen 2009.

Eric Nordevall

Eric Nordevall (1753 – 1835) var en industriman och kanalbyggare, som under sin livstid genomförde många omfattande och epokgörande byggnadsverk.

Sitt kanske förnämsta verk utförde Nordewall, då han, av direktionen för Trollhätte kanalbyggnad blev tillkallad att granska planerna för kanalens ledande förbi det väldiga vattenfallet. Han förkastade dem och framlade det djärva förslaget att bryta sig mitt genom berget. Detta gillades och 1795 flyttade han till Trollhättan samt kvarstannade, till dess kanalen 1800 blev färdig och segelbar.

Han fullbordade ännu ett betydande verk, nämligen Södertälje kanal, vars hela utförande från 1803 till 1819 han planlade och ledde.

Sjösättning i Forsvik Nationaldagen 2009.

Ångmaskinen lyfts ombord i Motala.

Kronprinsessan Victoria på Eric Nordevall II:s däck

Champagnen flödar.

Ångpannan lyfts ombord.

Förtöjd vid Galärvarvet på Djurgården. Observera unionsflaggan.

Resan tillbaka till Forsvik har börjat.

Jan Karlsson från ångpannegänget i Karlskrona skyfflar in ved.

Grundkänning utanför Oxelösund.

I Göta kanal.

Foto: Forsviks varv och Jan Karlsson.

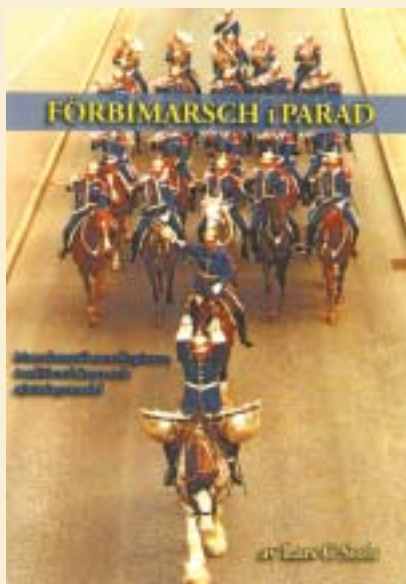
Berlin

”Jag föddes i Berlin 1936, två månader före de olympiska spelen, som barn till en tysk far och en svensk mor. Naturligtvis känner jag mig lite som berlinare. Dock måste jag konstatera, att min födelsestad Berlin inte är någon särskilt vacker stad. Wien och Stockholm är enligt min mening vackrare.”

Så inleder Folke Schimanski sin bok om Berlin. Men han säger samtidigt, att det återförenade Berlin är en av Europas mest intressanta storstäder. Men det handlar inte bara om tiden för andra världskriget och det delade och sedan återförenade Berlin under det kalla kriget. Medeltiden, den av Napoleon ockuperade staden och det gyllene 1920-talet, då Berlin vibrerade av nyskapande litteratur och arkitektur och ett sprudlande kabaréliv.

Folke Schimanski är journalist och författare. Schimanski kom till Sverige med de vita bussarna i april 1945. Han har ett långt förflutet som journalist i olika sammanhang bl.a. vid Sveriges radio. Numera arbetar han på frilansbasis och förekommer ofta med intressanta artiklar i tidskriften Populär historia.

Det är en mycket intressant bok som Folke Schimanski har skrivit. Den är skriven med en journalists förmåga att skriva enkelt men samtidigt intressant. Historiska Media. ISBN 978-91-95873-97-5

Förbimarsch i parad

Lars C Stolt (född 1932) var under sin yrkesverksamma tid patentkonsult, men odlade en mängd olika intressen, bl.a. marschmusik, där han genomfört en omfattande forskning och medverkat som skribent i många olika sammanhang.

Nu har hans samlade produktion och mycket därtill samlats i en bok, ”Förbimarsch i Parad”, en bok på inte mindre än 700 sidor.

Här får läsaren läsa allt om marschmusik såsom militärmusikens ställning i samhället, musikinstrument och musikkårer, kvalitetskrav, titlar och uniformer och mycket annat.

Vidare finns cirka 500 marscher och deras kompositörer redovisade. Bara detta sista avsnitt vittnar om ett omfattande forskningsarbete.

Det här är en bok för den verkliga krubbitaren, när det gäller militärmusik i allmänhet och marscher i synnerhet. Det är ingen bok, man sträckläser. Men som uppslagsverk är den ovärderlig. Jag är storligen imponerad över författarens kunskaper.

Boken är skriven till minne av två av Sveriges giganter inom militärmusiken, Per Grundström, legendarisk ledare för Svea Livgardes musikkår och Ivar Widner, lika legendarisk och ledare för Flottans musikkår i Stockholm.

Books-on-Demand. ISBN 978-91-7465-071-6

Inte bara spioner

Birgitta Almgren, född 1943, är professor i tyska vid Södertörns högskola och är verksam vid Centrum för Östersjö- och Östeuropaforskning. Sedan 1998 är Birgitta Almgren engagerad i internationella nätverk och forskningsprojekt kring interkulturella processer Sverige –Tyskland. Hon har bl.a. studerat de numera öppna Stasiarkiven. Om detta har hon berättat i boken ”Inte bara Stasi”, relationer Sverige – DDR 1949-1990. Där berättar hon att Sverige var Östtysklands favoritland och att Östtyskland satsade på att i Sverige profilera DDR som ett fredens och kulturens land i Europa. DDR satsade särskilt på svenska lärare i sin iver att marknadsföra det kommunistiska alternativet.

Boken ”Inte bara spioner” för oss vidare i denna del av vår historia. Den handlar om Sveriges hemliga förbindelser med DDR och bygger på fullständigt unikt källmaterial: det östtyska utlandsspionagets hemliga handlingar och på svenska säkerhetspolisens länge hemlighållna dokument om misstänkta Stasibelastade personer i Sverige.

Bland annat handlar boken om 53 fallstudier av misstänkta personer med Stasikontakter och vilka operationsområden och vilka målgrupper Stasi fokuserade på i Sverige.

Det tog många år och till sist domstolsbeslut på, att Birgitta Almgren skulle få ta del av SÄPO:s arkiv. Det fick hon med vissa förbehåll; bl.a. inte avslöja namn och inte kontakta personerna i fråga. Detta, som jag tycker horribla beslut, försvårar utan tvekan framtida forskning inom området.

Det är en mycket intressant läsning som författaren har åstadkommit.

Carlsson Bokförlag. ISBN 979-91-7331-430-5

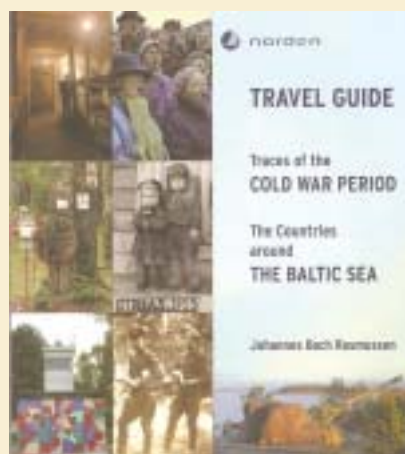
Operation Nordvind

Kaj Karlsson är f.d. officer vid Särskilda skyddsgruppen (SSG) och kustjägarna och han har skrivit romanen "Operation Nordvind", som är en fiktion, men kanske ändå visar på ett framtida fruktansvärt scenario. Huvudpersonen är den f.d. SSG-officern Gustav Sterner, som kanske är Kaj Karlssons alter ego. Han blir av en slump inblandad i en historia om storpolitik, terror och stora pengar finns med i bilden.

Boken är lättläst och spännande. Kaj Karlssons sätt att skriva svenska imponerar och man har svårt att slita sig, när man väl har börjat. Det är bara att hoppas på, att boken snart får en uppföljare.

Det finns i boken, som jag uppfattar det, mycket kritik mot det svenska krishanteringsystemet och detta blir märkbart i boken, när de olika scenarierna spelas upp. Storyn är självfallet osannolik, men attacker av det slag, som beskrivs i romanen skulle mycket väl kunna inträffa. Men det osannolika gör ingenting. Man rycks med hela tiden.

Jag kan varmt rekommendera denna bok. ISBN 978-91-633-7321-3

Travel Guide

Den här boken är dansk och skriven på engelska. Författaren heter Johannes Bach Rasmussen och han har i ord och fantastiska bilder samlat uppgifter om museer kopplade till det kalla kriget runt Östersjön och de nio länder, som finns där. Till detta kommer museer och minnesmärken i Norge och på Island.

Det finns oerhört mycket att se och undersöka i Sveriges närhet. Man kan läsa boken hemma i soffan, men framför allt bör man utnyttja den, om man väljer besöka något av alla de platser, som boken behandlar.

För Sveriges del handlar det om de tre stora försvarshistoriska museerna, Armémuseum, Marinmuseum och Flygvapenmuseum. Till detta kommer ett antal mindre museer ingående i Sveriges Militärhistoriska arv.

Boken är en utmärkt vägledning till en mycket intressant period i vår historia. TemaNord 2010:574. ISBN 978-92-893-2121-1

Bunkerboken

Det svenska kustartilleriet lades ned år 2000 Därmed sattes punkt för en flerhundraårig svensk befästningskonst.

Bunkerboken är en unik fotodokumentation av några av det svenska försvarets genom tiderna hemligaste anläggningar. 17 svenska hemliga befästningar från olika tidsepoker beskrivs i ett välavvägt fotoreportage. Till detta kommer en indelning och fyra kapitel om olika försvarssystem.

Författarna, Tim Eriksson och Alexander Olsson, kan sägas vara amatörer inom området, med boken pekar mer åt professionalism. Det är deras brinnande intresse för befästningar och fotografering, som åstad-

Vasa

I förra numret av vår tidskrift refererade jag en bok om Vasa med anledningen av, att det gått 50 år sedan bärgningen. Ytterligare en bok har kommit i ämnet, "Vasa. Historien om ett skepp" med Marika Hedin som huvudredaktör.

Boken, skulle jag vilja säga, är ett trettio-tal korta avsnitt från Vasas byggande till dagens Vasa och framtidens.

En mycket smakfull layout, utmärkta bilder och välskrivna avsnitt gör, boken synnerligen intressant. Till detta kommer faximil av dokument från olika tidsperioder, en trevlig DVD samt en fribiljett till museet.

Det här är en bok, som kan bli en utmärkt "Coffee Table Book" och som kommer att väcka intresse.

Bonnier fakta. ISBN 978-91-7424-114-3

kommit boken och den har inneburit flera år av resor, dokumentation, kontakter med myndigheter och privatpersoner, innan den hösten 2011 var klar.

För den befästningsintresserade är boken ovärderlig.

Fort & Bunker, Skurup. ISBN 978-91-976075-9-9

Commercial/Military

Light and compact diesel engines
170-500hp for high speed vessels

**Service and
support worldwide**

Marinediesel Sweden

Metallgatan 6
262 72 Ängelholm
+46 431 801 30
www.marinediesel.nu

Flottans Mäns nya ansikte

Lördagen den 12 november samlades i Karlshamn alla webbmasters från södra distriktet tillsammans med Lennart Bresell och Bo Schagerberg från riksförbundet.

Vi har nu påbörjat utbildningen för att kunna hantera det nya webbsystemet, som ligger till grund för, att vi skall få en gemensam layout över hela landet. Detta bör vara klart den 1 mars 2011.

Helena Karlsson från Your voice var föreläsare och deltagarna var mycket nöjda över det sätt, på vilket hon förmedlade sina kunskaper. Alla fick sedan med sig dokumentation för att studera hemma.

Alla föreningsdeltagare arbetade från klockan nio till tre på lördagen i Studieförbundet Vuxenskolans datasal med mycket energi och med stort intresse, för att sedan på hemmaplan kunna uppdatera sina nya ansikten utåt.

Det är viktigt att vi får levande hemsidor i alla distrikten för att modernisera oss och därmed vara aktuella med färsk information till våra medlemmar.

Rolf Pärnhem.

Neptuni Ordens brudgåva

Neptuni Orden utdelar på sin högtidsdag lördagen den 22 september 2012 en penninggåva (15 000:-) såsom brudgåva samt bidrag till utrustning och resa till "en frisk, dygdig och intelligent flicka i åldern 18-30 år, som står i begrepp att gifta sig och vars fader tjänat i Svenska Örlogsflottan".

Ansökningsblanketten, som skall vara insänd före **2012-01-09**, erhålles från Ordens kansli, Skeppsbron 10, 111 30 STOCKHOLM, tel 08-20 15 34 • fax: 08-10 63 17 • epost: neptuniorden@telia.com

TACK!

Ett stort tack till Stockholmsföreningen och förbundsstyrelsen för att ni genom deltagande med flaggvakt, tal och tapto hedrade min broder Ingvar vid begravningsceremonin.

FM och dess verksamhet låg alltid Ingvar varmt om hjärtat och han kände en stolthet över att få vara en av dess medlemmar.

Ert engagemang och deltagande visade verkligen prov på ett gott kamratskap.

Rolf
Karlskronaföreningen

kockums.se

Mästare på smygteknik

Kockums står för marin högteknologi i världsklass - på ytan och under. Vi konstruerar, bygger och underhåller ubåtar och örlogsmarina system med avancerad smygteknik. Andra framgångsrika produkter är det luftoberoende Stirling-systemet, ubåtsräddningssystem och minröjningssystem. Verksamheten bedrivs i Sverige i Malmö, på Muskö och i Karlskrona. Kockums ingår i ThyssenKrupp Marine Systems.

ThyssenKrupp Marine Systems
Kockums

Thyssenkrupp

www.port.helsingborg.se

IMPORTANT HELSINGBORG

HELSINGBORG HAMN AB
— PORT OF HELSINGBORG —

Ur den insomnade tidskriften "svensk Intendentstidskrift" nr 3 1981 har författaren Sven-Otto Ullnér sänt tidningen nedanstående inlägg. Kanske är ämnet fortfarande aktuellt?

En långreseintendents minnesanteckningar

Ett marint päron – vad är det?

Begreppet "marint päron" har sitt ursprung i, att intendenten m.fl. i äldre tider bar gradbeteckningar i form av en triangel (i stället för dagens ögla). En tid efter monteringen av gradbeteckningen kunde triangeln få formen av ett päron – därav författarens skämtsamma rubrik.

Käre läsare av denna traditionsrika och spirituella tidskrift. Kanske har du hört talas om de marina "päronen"? Då har naturligtvis du – vetgirig som åtminstone just du är – frågat dig – vad är det för något?

Jo, ombord är det ju så, att en del figurer försörjer sig på att gå vakt å en mängd underliga tider, (de lär tjäna grova pengar därpå), medan andra människor sköter sina sysslor på vanlig arbetstid, som ju tyvärr, beroende på den tunga arbetsbördan, ofta måste drygas ut med illa lönad övertid.

Det är denna senare kategori, som av belackarna plägar kallas Päron. Du känner lätt igen dem på deras blida väsen, deras vänliga och förekommande sätt och en tydligt ådagalagd strävan att alltid vara andra till gagn och tröst.

Ofta är de fysiskt sett små, bleka och lätt undernärda. Detta förklaras enklast genom att påpeka, att de knappa medel som centrala myndigheter i sin stora välvilja och i ett bistert världsekoniskt klimat kunna avsättas för mat åt flottans folk, till stor del slukas av de vaktgörandes frosserier i form av nattskaffning och dagvaktsskaffe etc.

Om till äventyrs något stackars Päron på grund av dålig nattsömn, förorsakad av det nattrumlande vaktgöringsfolkets lukulliska orgier, vågar smyga fram för att se hur en god smörgås kan se ut, ja då blir han omedelbart bortmotad med hotfulla åtbörder och hånfulla tillmälen. Stukad och rädd måste han smyga tillbaka till sitt torftiga nattläger, där ångestfyllda sömnlösa timmar ytterligare urholkar hans förut så illa tilltygade självförtroende. Under tiden vilar vaktgöringsfolket ut på skilda delar i fartyget, mätta och belåtna, antingen på bryggan under sol eller stjärnor, eller i det varma sköna maskinrummet, var och en efter sin smak och läggning.

Kanske har du, käre läsare, någon gång observerat en markant glåmighet och trötthet hos en del "Päron". Detta brukar oftast bero på vaktgöringsfolkets hemska ovana att tvinga de stackars "Päronen" att sitta uppe halva nätterna för att hålla sällskap och ordna muntrationer av

skilda slag, tills det blir dags att dra sig tillbaka till det fridfulla vaktpasset.

De stackars uttröttade "Päronet" försöker gång på gång att få frid, men haffas ständigt av nya plågoandar, som anländer, friska och utvilade efter vaktgöring någonstades i fartyget och som kräver nya muntrationer.

Som du, käre läsare, kanske märker, när du för en kort sekund försöker tänka lite seriöst, återfinns nästan alla "Päron" i de grupper i samhället, som tagit till sin huvuduppgift att stödja och hjälpa människorna genom livets lekamligt och själsligt svårnavigabla farvatten. (intendenter, präster, läkare).

Käre läsare, som avslutning och mot bakgrund av, vad du nu fått veta, ära och akta dina "Päron", de begär inte mycket, bara lite hjälp och medkänsla i sin stora svåra uppgift att behaga och försörja "vaktgöringsfolket".

Sven-Otto Ullnér

SJÖVÄRNSKÅREN

Före detta elev/aspirant?

Det är viktigt för oss att få reda på vilken effekt våra ungdomsutbildningar har i den rekrytering som görs till maritima yrken.

Speciellt intressant är det för Försvarsmakten eftersom det är de som satsar pengar.

Ta 5 minuter av din tid för oss.

Gå in på vår hemsida www.sjovarnskaren.se och fyll i vår enkät.

Tack på förhand

Britt-Inger Jöniger

Sjövärnskårernas kansli

britt-inger.joninger@sjovarnskaren.se

Avlidna kamrater

Sören Augustsson NORRKÖPING
Född den 17 april 1938 Avliden den 19 juli 2011

Lars-Erick Barck KARLSKRONA
Född den 5 april 1932 Avliden den 18 september 2011

Sven Borg MALMÖ
Född den 10 mars 1928 Avliden i augusti 2011

Sjöingenjör Olle Erlingstam FALKÖPING
Född den 4 mars 1931 Avliden den 21 oktober 2010

Per-Inge Glännford LINKÖPING
Född den 1 augusti 1927 Avliden den 14 juli 2011

Gustaf Gustafsson LULEÅ
Född den 26 juni 1924 Avliden den 18 september 2011

Ingenjör Karl-Gerhard Hassel NORRKÖPING
Född den 2 november 1924 Avliden den 2 september 2011

Löjtnant Eric W Johansson KARLSKRONA
Född den 17 februari 1927 Avliden den 27 juni 2011

Allan Karlsson LANDSKRONA
Född den 28 oktober 1924 Avliden den 9 oktober 2011

Löjtnant Sven Börje Kullberg HANINGE
Född den 9 mars 1927 Avliden den 9 juli 2011

Rolf Monéus STOCKHOLM
Född den 2 november 1945 Avliden den 22 augusti 2011

Löjtnant Arne Nilsson KARLSKRONA
Född den 5 maj 1931 Avliden den 1 juni 2011

Karl-Erik Olsson KARLSKRONA
Född den 14 juli 1931 Avliden den 16 juni 2011

Carl Ingvar Ström SÖLVESBORG
Född den 12 juli 1931 Avliden den 22 december 2011

Åke Svensson HALMSTAD
Född den 27 april 1919 Avliden den 13 augusti 2011

Sören Säfström FLEN
Född den 20 april 1938 Avliden den 16 september 2008

Bruno Wiklund HÄRNÖSAND
Född den 4 maj 1937 Avliden den 7 oktober 2011

**Hedra våra avlidna kamraters minne
med en gåva till Flottans Män.
Pg 5 88 19-4.**

**Efter Din betalning sänder FM
kansli blanketten till de sörjande.**

Nya medlemmar

**Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar
att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.**

Göteborg

Ulf Berg-André
Bill Britmer
Sten Lundqvist

Halmstad

Ulf Larsson
Carl-Gustaf Roos
Jan Tunsund

Karlshamn

Reine Haak
Morgan Jogerheim
Örjan Persson

Karlskrona

Ted Gotthard
Mac Gotthard
Olof Johansson
Bertil Nilsson

Kristianstad

Per-Olof Lennartsson
Ossian Nilsson

Nynäshamn

Göran Berg
Kurt Erik Forselius
Bengt Gustafsson
Elisabeth Johansen
Kjell Olsson

Malmö

Ture Anderberg
Leif Andersson
Bengt Bökberg
Peter Dahlberg
Robert Jeppsson
Peter Johnsson
Kenneth Lundh
Anders Pettersson

Stockholm

Bengt Andersson
Per Eklund
Jan Falkman
Lars-Göran Gahmberg

Stefan Gustavsson

Johan Gärdin
Nils-Erik Hedin
Karl-Erik Karlström
Magnus Lundgren
Lars Wedin

Södertälje

Johny Sellbrand

Västerås

Thomas Aidefors
Per-Anders Berg
Anders Mark

Växjö

Carl-Johan Ekströmer
Kenneth Svensson

Filip Wedin

Ängelholm

Lennart Nordegren

Norrköping

Sven-Åke Björk

Bo-Göran Johansson

Jan Karlsson

Trelleborg

Jan Karlsson

Kalmarsund

Björn Damm
Stefan Mattsson
Sven Petré

Johan Sjölinger

Karlstad-Värmland

Göran Carlsson

Jan Forss

Jan-Erik Johansson

Jönköping

Claes Ahlaba
Thorwald Alfredsson
Sven Jeppson

Födelsedagar Vi hyllar

90 år född den

- 1-1 1922 Sonja Thyni LIDINGÖ
- 6-1 1922 Olle Nilsson TÄBY
- 6-2 1922 Karl-Eric Johansson UDDEVALLA

85 år född den

- 3-1 1927 Kustbevakningsöverinspekt Harald Häggström SUNDSVALL
- 5-1 1927 Löjtnant Sigvard Janghede VÄSTERHANINGE
- 11-1 1927 Arne Welander KARLSKRONA
- 14-1 1927 Lars Larsson LULEÅ
- 17-1 1927 Kapten Evert Olofsson BANDHAGEN
- 19-1 1927 Ingemar Nilsson LUND
- 24-1 1927 Birger Söderlund RIMBO
- 30-1 1927 Sigvard Jonsson GÄVLE
- 1-2 1927 Bo Johan Selander STOCKHOLM
- 12-2 1927 Ivar Hjert HÄRNÖSAND
- 13-2 1927 Per-Åke Flink ÄNGELHOLM
- 14-2 1927 Krigsråd Lennart Korduner STOCKHOLM
- 20-2 1927 Sven-Hugo Svensson KRISTIANSTAD
- 2-3 1927 Axel Sahlin GÖTEBORG
- 10-3 1927 Roland Svensson KARLSHAMN
- 16-3 1927 Ingenjör Sten Ohlson SKÖVDE
- 28-3 1927 Axel Johansson VARBERG
- 28-3 1927 Bo Erik Lind NORRTÄLJE
- 31-3 1927 Direktör Hans Lückner SOLNA

80 år född den

- 1-1 1932 Bengt Karlsson HALMSTAD
- 5-1 1932 Curt Andersson KRAMFORS
- 13-1 1932 Per-Oskar Eriksson INGMARSÖ
- 20-1 1932 El-ing Bengt Larsson V FRÖLUNDA
- 4-2 1932 Lots Lars Ivar Jakobsson SUNDSVALL
- 5-2 1932 Runo Norlin NORRTÄLJE
- 10-2 1932 Polisman Ingemar Wahlström NORRKÖPING
- 14-2 1932 Stig Persson HALMSTAD
- 14-2 1932 Carl-Otto Schander BORÅS
- 25-2 1932 Torsten Karnell RIMBO
- 26-2 1932 Direktör Nils Holmström HUDDINGE
- 1-3 1932 Uno Jönsson GRÄDDÖ
- 6-3 1932 Torsten Braméus VÄSTERÅS
- 10-3 1932 Brandförmän Per Erik Lundh MATTMAR
- 16-3 1932 Taxiägare Sven Ingvar Strandbäck VALLENTUNA
- 18-3 1932 Åkare Kjell Norell HÄRNÖSAND
- 19-3 1932 Sven-Erik Andersson TRELLEBORG
- 23-3 1932 Bengt Ekström NORRKÖPING
- 23-3 1932 Hans Möller TRENSUM
- 23-3 1932 Sven Olof Sandström NYNÄSHAMN
- 25-3 1932 Sigvard Sigfridsson NORRTÄLJE
- 25-3 1932 Kriminalinspektör Nils Willner HANDEN
- 27-3 1932 Direktör Jackie Almqvist LIDINGÖ
- 27-3 1932 Journalist Lennart Johansson ROMELANDA
- 30-3 1932 Löjtnant Tore Karlsson SOLNA

75 år född den

- 1-1 1937 Sören Båth NORRKÖPING
- 6-1 1937 Göte Karlsson VÄSTERVIK
- 9-1 1937 Snickare Rolf Therkildsen LJUSTERÖ
- 10-1 1937 Föggerisekreterare Gert Malmqvist SUNDSVALL
- 11-1 1937 Distiktschef Hans Hedlund STOCKHOLM
- 12-1 1937 Rein Truija LINDOME
- 14-1 1937 Felix Norberg LYSEKIL
- 17-1 1937 Kommendörkapten Göte Permerin KARLSKRONA
- 19-1 1937 Frisörmästare Lars Johansson STURKÖ

- 19-1 1937 Typograf Gert Ohlsson VÄSTERVIK
- 20-1 1937 Regionchef Curt Jubrand GÖTEBORG
- 24-1 1937 Stensättare Kaj Thorsson GÖTEBORG
- 1-2 1937 Rolf Johansson LJUSTERÖ
- 5-2 1937 Ulf Westerberg NORRKÖPING
- 6-2 1937 Professor Torsten Olsson SÄVEDALEN
- 7-2 1937 Drifttekniker Reino Lamminheimo LIDKÖPING
- 7-2 1937 Arne Magnusson TREELEBORG
- 10-2 1937 Köpman Harry Karlsson NORRKÖPING
- 12-2 1937 Per Hall NORRTÄLJE
- 15-2 1937 Rolf Pärnhem KARLSHAMN
- 16-2 1937 Anders Torbrand MUNKA LJUNGBY
- 19-2 1937 Per-Inge Lausen LINKÖPING
- 22-2 1937 Bengt Larsson NÄTTRABY
- 23-2 1937 Kjell Göransson TRELLEBORG
- 23-2 1937 Affärschef Bernt Westerlund VÄSTERÅS
- 28-2 1937 Ulf Sörbin VÄSTERVIK
- 1-3 1937 Pensionär Jan Falkman VÄLLINGBY
- 1-3 1937 Lars Olander KARLSHAMN
- 1-3 1937 Bruno Olsson KIL
- 2-3 1937 Sven-Olov Carlsson KARLSTAD
- 2-3 1937 Torsten Johansson NYNÄSHAMN
- 7-3 1937 Georg Muller NORRKÖPING
- 8-3 1937 Sven-Åke Persson ÅRSTA
- 10-3 1937 Gösta Blomqvist KARLSHAMN
- 14-3 1937 Kommendör Bo Lindkvist TÄBY
- 16-3 1937 Karl-Erik Palmqvist ÖVERKALIX
- 24-3 1937 Karl-Erik Johansson ASARUM
- 26-3 1937 Brita Holtman Norlin VAXHOLM
- 28-3 1937 Kommendörkapten Tommy Hagberg VÄSTERHANINGE
- 28-3 1937 Jurgen Lagerblad KARLSHAMN
- 29-3 1937 Hans Martinelle NYNÄSHAMN
- 31-3 1937 Rolf Grönberg VÄSTERVIK

70 år född den

- 1-1 1942 Lars G Nilsson HÄRNÖSAND
- 3-1 1942 1. Driftingenjör Nocke Åbom VÄSTERVIK
- 5-1 1942 Uno Gradin HÄRNÖSAND
- 11-1 1942 Nils-Bertil Pettersson TORSLANDA
- 12-1 1942 Kurt Gustafsson KARLSTAD
- 12-1 1942 Kyrkoherde Ulf Hildingstam JOHANNESHOV
- 16-1 1942 Guy Andersson NORRKÖPING
- 23-1 1942 Hans Lundqvist VÄSTERVIK
- 25-1 1942 Harry Lundqvist HALMSTAD
- 27-1 1942 Jan Svanström HALMSTAD
- 29-1 1942 Hans Otto Nilsson ÄNGELHOLM
- 4-2 1942 Christer Pettersson KUNGÄLV
- 12-2 1942 Curt Fernlund HÄRNÖSAND
- 13-2 1942 Lennart Bengtsson STENINGE
- 13-2 1942 Agne Sjöman NORRTÄLJE
- 14-2 1942 Ingvar Ivelöv GÖTEBORG
- 15-2 1942 Anders Brandin VÄSTERVIK
- 16-2 1942 Lars Be'aff KARLSTAD
- 17-2 1942 Hans Nilsson ÄNGELHOLM
- 19-2 1942 Sjökapten Buster Pärson VÄSTERHANINGE
- 3-3 1942 Lars-Henrik Schütt HALMSTAD
- 4-3 1942 Christer Cervallius NÄTTRABY
- 7-3 1942 Krister Alse'n LINKÖPING
- 10-3 1942 Sjökapten Göran Andersson LANDSKRONA
- 21-3 1942 Sven Åke Johnsson HALMSTAD
- 22-3 1942 Ingenjör Ingvar Ericsson Gränna

24-3 1942 Byggingenjör Nils Hultgren VÄSTERVIK
 27-3 1942 Kapten Björn Egman MUSKÖ
 27-3 1942 Christer Ericsson ALINGSÅS
 29-3 1942 Anders Blomberg LYCKEBY
 30-3 1942 Kjell Andersson OXIE

65 år född den

6-1 1947 Sten Wahlskog GÖTEBORG
 8-1 1947 Greve Carl G:son Bonde HÖLÖ
 9-1 1947 Karl Ingemar Johansson HAILER
 12-1 1947 Carl-Johan Andersson KARLSKRONA
 13-1 1947 Hamnvakt Kenth Karlsson V FRÖLUNDA
 18-1 1947 Bill Zackrisson NORRKÖPING
 8-2 1947 Erik Schalling Bankeryd
 16-2 1947 Löjtnant Bengt Jerlmark KARLSKRONA
 21-2 1947 Anders Carlsson TRELLEBORG
 21-2 1947 Pär Holmgren WAXHOLM
 23-2 1947 Kapten Lars Krantz Mölltorp
 27-2 1947 Anestesisjukskötare Michael Ihrman ÅRSTA
 1-3 1947 Arne Nilsson TORHAMN
 1-3 1947 Fastighetsförvaltare Ove Öhrberg NORRKÖPING
 3-3 1947 Toivo Norell VÄSTERÅS
 5-3 1947 Jan Erik Bauman RÖNNINGE
 8-3 1947 Åkare Christer Olsson LOMMA
 11-3 1947 Helge Alamaa JÄMJÖ
 11-3 1947 Bo Mårbrink HALMSTAD
 13-3 1947 Åke Könberg ÄLANDSBRO
 14-3 1947 Chaufför Leif Sandgren ALVESTA
 24-3 1947 Thomas Dahle'n V FRÖLUNDA
 28-3 1947 Kent Alritzson KARLSKRONA
 29-3 1947 Rolf Jansson NORRTÄLJE
 30-3 1947 Hans Blomkvist HALMSTAD
 30-3 1947 Maskinist Göran Jonsson STOCKHOLM
 31-3 1947 Tommy Näsman ALNÖ

60 år född den

7-1 1952 Örlogskapten Mats Bengtsson NYNÄSHAMN

12-1 1952 Marindirektör Gunnar Bodin ENSKEDE
 27-1 1952 Chaufför Stefan Nolblad LYSEKIL
 31-1 1952 Tomas Nilsson MÖNSTERÅS
 3-2 1952 David Ekelund KARLSKRONA
 10-2 1952 Banktjänsteman Dick Heimsten
 BUNKEFLOSTRAND
 13-2 1952 Kriminalinspektör Arne Keller DJURHAMN
 18-2 1952 Per-Olof Brunemalm ÄLVSJÖ
 29-2 1952 Magnus Dehle'n KARLSKRONA
 5-3 1952 Christer Karlsson JÄMJÖ
 5-3 1952 Lars Lundquist HASSLÖ
 7-3 1952 Elektriker Sven-Erik Håkan Hermansson LYSEKIL
 13-3 1952 Greger Johansson VÄXJÖ
 28-3 1952 Läkare Bo Paulsson VIKEN
 29-3 1952 Rolf Winbom LYCKEBY

50 år född den

7-1 1962 Mekaniker Mikael Löfberg SALTSJÖBADEN
 10-3 1962 Anders Stenberg HALMSTAD
 20-3 1962 Hans-Olof Karlsson BLOMSTERMÅLA
 23-3 1962 Jörgen Eliasson HALMSTAD

40 år född den

4-2 1972 Jörgen Pettersson HÄRNÖSAND
 24-2 1972 Linus Granzell KARLSTAD
 27-2 1972 Mattias Eriksson VÄRMDÖ
 4-3 1972 Henrik Wennmark VATTHOLMA
 22-3 1972 Oscar Ejdfors GÖTEBORG
 27-3 1972 Joakim Arnqvist SOLNA
 29-3 1972 Kristian Trolle JÄRNA
 31-3 1972 Magnus Brännström TÄBY

**I förra numret hyllade vi Lars Strandell,
 Johanneshov och gjorde honom 10 år äldre.
 Lars fyllde bara 80 år den 70 oktober 2011.
 Kansliet ber om ursäkt.**

**Bli medlem i "FLOTTANS MÄN", kamratföreningen som värnar
 om örlogstradition, kamratskap och sjöförsvar.**

HOS "FLOTTANS MÄN" FINNS ALLTID EN VÄN

På näst sista sidan i tidskriften hittar du de lokala föreningarnas kontaktmän

Mikael Holmström i talarstolen.

Ett stort auditorium lyssnade intresserat på Mikael Holmström.

Intendent Peter Rosengren avtackar föredragshållaren Mikael Holmström.

Den dolda alliansen igen

I Flottans Män nr 2 för i år finns ett referat av boken "Den dolda alliansen", skriven av Svenska Dagbladets säkerhetspolitiska redaktör Mikael Holmström. Bokens första upplaga är slutsåld och ny tryckning är på väg.

På årsdagen 30 år efter U 137 grundstötning på Gåsefjärden utanför Karlskrona fanns Mikael Holmström på plats vid Marinmuseum och berättade om boken och lite om U 137.

Mikael berättade, att det tagit honom 8 år att skriva boken och att den bygger på 140 intervjuer av politiker, diplomater, officerare och andra nyckelpersoner såväl i Sverige som utomlands.

Man frapperas av, hur den politiska ledningen förde det svenska folket bakom ljuset, när det gällde vår alliansfrihet. Eller som den socialdemokratiska utrikesministern Östen Undén lär ha sagt vid ett tillfälle.

- *Det här är ingenting vi går ut och pratar om på gator och torg.*

När det nordiska försvarsförbundet inte blev av 1949, fortsatte ändå kontakterna på hög nivå och alltid inofficiellt. Detta pågick i många år, trots Sveriges försäkran och Danmarks och Norges medlemskap i NATO.

Affären med DC 3:an är ett annat exempel.

Och ett ännu senare exempel är från den dag Sveriges statsminister Olof Palme mördades. Var det en statskupp? Marinchefen Per Rudberg, som vid tillfället befann sig i Västervik, ringde på natten upp ÖB Lennart Ljung och frågade: - *Skall jag åka?*

Det handlade om att åka till USA och därifrån delvis leda det svenska försvaret.

Det finns hur många exempel som helst på våra dolda allianser. Uppgifterna undanhölls svenska folket, men jag är säker på, att våra tilltänkta motståndare, Sovjetunionen var väl medvetna om situationen.

En fullsatt hörsal vid Marinmuseum lyssnade med stor entusiasm på Mikaels föredrag och bland publiken fanns många, som aktivt deltagit i rikets försvarsmakt under det kalla kriget och den dolda alliansens årtionden. Ett flertal inlägg vittnade om det stora intresset och hur kunnig publiken var i ämnet.

Får Du chansen att lyssna på Mikael Holmström, ta den! Han beskriver på ett initierat sätt en viktig del av vår nutidshistoria.

Olle Melin

Foto:Olle Melin

Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordf	Johan Forslund	08-571 448 51	Dagsverksgatan 14	134 65	INGARÖ	j.forslund@telia.com
Vice förb.ordf	Jan Wikberg	063-12 95 62	Spovvägen 33	831 62	ÖSTERSUND	janwikberg@hotmail.com
Sekreterare	Bo Schagerberg	08-530 447 57	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Sekreterare	Örjan Sterner	08-745 23 02	Odenvägen 19	136 42	HANINGE	orjan.sterner@bredband.net
Kanslichef	Lennart Bresell	08-449 31 58	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Medlemsregister	Nils-Gösta Persson	0320-557 44	Svansjö Magerhult 6	511 93	TORSTORP	n-gpersson@swipnet.se
Infoansvarig	Bo Schagerberg	08-530 447 57	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbmaster	Bengt-Olof Arnsten	063-57 93 00	Havrevägen 4 nb	831 71	ÖSTERSUND	
Kansli	Flottans Män	08-678 09 08	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se
			Öppet tisdagar 9-16			

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: **Jan Wikberg.**

Härnösand	Lars Sellgren	0611-196 34	Hagagatan 74	871 40	HÄRNÖSAND	
Sundsvall	Bertil Graeve	060-57 97 14	Borevägen 5	860 32	FAGERVIK	
Östersund	Jan Wikberg	063-12 95 62	Spovvägen 33	831 62	ÖSTERSUND	janwikberg@hotmail.com

Region Mitt

Representanter i förbundsstyrelsen: **Örjan Sterner, Bo Schagerberg och Ove Hagström.**

Gotland	Olof Berglund	0498-21 51 75	Lyegatan 22	621 43	VISBY	berglund.olof@telia.com
Föreningslokal:	Marinstugan	070-164 79 24	Södevägen 56 B	621 58	VISBY.	(Stugvärdens hemtelefon)
Haninge	Lars Engvall	08-777 95 26	Lilla Hundens gata 422	136 64	HANINGE	engvall.lars@telia.com
Linköping	Gunnar Feldt	0709-40 64 00	Tuvgatan 28	589 57	LINKÖPING	
Norrköping	Ove Hagström	011-23 90 15	Nygatan 55	602 34	NORRKÖPING	ovemarin@tele2.se
Föreningslokal:	Marinlokalen	011-13 84 25	Saltängsgatan 48	602 38	NORRKÖPING.	flottansman@telia.com
Norrälje	Tomas Ståhle	0176-143 34	Vigelsjövägen 9 A	761 51	NORRTÄLJE	tomas.stahle@swipnet.se
Föreningslokal:	"Marinlokalen".		Götgatan 14 A	761 64	NORRTÄLJE.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	08-520 182 10	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	k.r.johansen@tele2.se
Stockholm	Örjan Sterner	08-745 23 02	Odenvägen 19	136 42	HANINGE	orjan.sterner@bredband.net
Föreningslokal:	Flottans Män	08-611 10 11	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	
Södertälje	Thomas Westerberg	08-550 344 42	Ekenbergsgatan 30	152 43	SÖDERTÄLJE	t_westerberg@hotmail.com
Föreningslokal:	Notholmen	08-55 15 50 14	Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Stieg Andersson	0708-908616	Bäckvägen 6	734 51	KOLBÄCK	vasteras@flottansman.se
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	stieg.andersson@swipnet.se

Region Syd

Representanter i förbundsstyrelsen: **Göte Lindberg och Rolf Pärnhem.**

Kalmarsund	Bengt Hammarlund	0480-227 03	Drott. Margaretas väg 27A	392 45	KALMAR	abe@hammarlund.net
Karlskrona	Rolf Pärnhem	0454-19 611	Drottninggatan 22	374 35	KARLSHAMN	parnhem@telia.com
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Per Nordgren	0455-268 30	Orkestergatan 30	371 49	KARLSKRONA	pernordgren@gmail.com
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	044-23 50 31	Byastensvägen 10	291 77	GÄRDS KÖPINGE	l.i.e@tele2.se
Malmö	Jörgen Persson	0413-603 44	Vångavägen 9	241 32	ESLÖV	jorgenpersson.fmmalmo@telia.com
Trelleborg	Göte Lindberg	0410-401 84	Syréngatan 3	231 53	TRELLEBORG	gotelindberg@hotmail.com
Västervik	Carl-Erik Edström	0490-184 20	Sjöviksgatan 2	593 42	VÄSTERVIK	familjennord@bredband.net
Växjö	Lennart Salomonsson	0474-330 38	Eke Solklint	360 42	BRAÅS	vaxjo@flottansman.se

Region Väst

Representanter i förbundsstyrelsen: **Lars Linde och Bertil Andreasson.**

Göteborg	Bertil Andreasson	031-29 37 57	Stensängens lycka 18	423 36	TORSLANDA	bertil.andreasson@comhem.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	goteborg@flottansman.se
Halmstad	Richard de Garay	070-8710263	Källtorps Gård 331	305 91	HALMSTAD	ri.degaray@gmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	035-10 84 22	Dragvägen	302 42	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Jönköping	Jan Johansson	036-433 44	Björkvägen 7	566 92	HABO	jangustav.olander@telia.com
Karlstad-Värmland	Göte Rahm	054-15 52 05	Stingsgatan 2	652 26	KARLSTAD	rahm@mail.ip-only.net
Lysekil	Van Carlsson	0523-473 97	Rixövägen 13	454 93	BRASTAD	van.c@telia.com
Varberg	Per Callenberg	0340-422 19	Vrånvägen 21	430 10	TVÅÅKER	cal.per@telia.com
Föreningslokal:	Gamla tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 44	VARBERG.	
Ängelholm	Lars Linde	0431-141 18	Lupingatan 9	262 62	ÄNGELHOLM	
Föreningslokal:	Flottans Män	0431-149 30.	Östergatan 89	262 00	ÄNGELHOLM.	

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen till:
FLOTTANS MÄN
Teatergatan 3,
111 48 STOCKHOLM

POSTTIDNING B

Sedan 1865.

På gotländsk köl i mer än 140 år!

Rederi AB Gotland, tidigare Ångfartygsaktiebolaget Gotland, har bedrivit trafik mellan Gotland och fastlandet sedan 1865. Idag är Gotlandstrafiken ett av Europas modernaste trafiksystem till sjöss och drivs av dotterbolaget Destination Gotland AB.

REDERI AB GOTLAND

www.gotlandsbolaget.se